

نغمہ کے
داستان لار



عاشق لار سور و

نوچار بی بی زاری بخاوت غرقی بعذاب آبری.

نۇمەلى داستانلار

توبلايپ يازانى

سخاوت عزتى "عندلیب اھرى "

نام کتاب : نعمتی داستانلار
نویسنده : سخاوت عزتی (عندلیب اهری)
ناشر : زرقلم
نوبت چاپ : دوم سال ۷۶
تیراز : ۳۰۰۰ جلد
چاپ : سهند

قیمت : ₩ 7000

حق چاپ دائمی سیمود آسٹ بے ناسر

آذربایجان داستانلاری

آذربایجان دستانلاری فولکولور مۆزون ان اساسی و قدیم بخشینی تشکیل ائدهن بیر میراثدیر. اوّلوا جدادیمیزین ھر بیر سجه یه سینی بو دستانلار سینه لریندە بوجونه قدر ساخلا بیلار. اوّلارین گیشیلیکی، دوزلوکی، صداقتی، ایمانی اجتماعی پاشایشی، ناموسی بوسبوتون بو دستانلاردادی. آذربایجان دستانلارینین اوّزلرینه مخصوص بیر یارادیلماسی وار بئله گی دستان نظم و نثردن یا پیلیر دستان قهرمانی ایکی نفر اوّل سور تام شکلیده بو ایکی قهرمان ائلد سوّکی اولورلار. بوراسیدا، مارا قلیدپەركی یئر و وطن جهتیندە اوّلار بیر بیریند ان اوّلاق اوّلور اما اوّلاری کئچه اوینودا ارهنلر بیر بیرینه تانیتدیر سر قهرمانلارین ھر ایگیسى ده تمیز و نجیب آداملار اوّلور. ائله دستاندا اوّلارین بیر بیرینه چاتىشما سىلە باشا چاتىر. بوراسیدا

مارا قلیدیرگی قهربانلارین بىرى آشاغا طبقة بىرى يوخارى
طبقة اولور دستانلارعا شىقلار طرفيندەن قوشلوب ميدانە چىخىپ
اولارىن يارانما سىندى ايلين او بانىن حىات معشىتى ياشايىش،
چتىن ليڭلىرى نظرە آللىتىب دستانلارين دىل وادبىاتىمىزى
قوروپوب ساخلا ماقدادا بويوك تاشىرى اولموشدور.

بو كتابدا كى دستانلارين بىرى سدت و صياد دستانى دير
بودستان آذربايچان دستانلارينىن بير چوخ عنعنه سىنى يەجام
شكىدە او زوندە ساخلا پەر. دستانىن بير خىلى قىمتلىرى عاشق
غريب دستانىلا ھابئلە ان قديم دەدە قورقۇد داستانى اولا
با مسى بىرەك دستانىلەان ياخىن او خشايش وار بونلاردان علاوه
حتى قديم يونان دستانلارينادا او خشايشى وار و ارتىق دستانىن
بىر چوخ اجتماعى مسائلە وار او جملەدن " بىر قىزىنى ايڭى
ارە ساتاندى .. يا خوجا ھيدايتىن پۇلدارلىق موقعيتى و بىر
خىلى جەتلىر .

او بىرى عالى خان پرى خانىم دستانى بودستان قديم
قصەلر ناغىلار او زەرىنە تشکىل تاپىپ . دستان بوسبوتون اجتماعى

و اخلاقى تربیتى بىر دستانى بودستان بىر آيرى روايت او زده
فارسى دىلىنرده چئوريلىپ نشر اوتموشدور .

بو دستانلارين جمع اولما سيندا رحمتلى عاشيق، جبرايل
دانش، يين بويوك خدمتى اولموشدور .

آذربايجانين بو استاد عاشقى ۱۲۸۷ اينچى ايلده آنادان
دوغولوب و ۱۳۶۴ اينچى ايلده دنيادن گوج ايتمشدىع .

سخاوت عزتى
”عندليب اهري“

ابتداء بسم الله دائم
گيرهه بوميدانه من
اوزوم دوغرو سوزوم دوغرو
ساياھرهه مردانه من
وفالي دوستلار يولوندا
بوسينهم نشانىدى
قوى اوكلاري گلسين گئتسىن
جان دائم كمانه من
ادبيات معدنيئم
لعل و گوهر من دهدى
سوزلىرىن قيماقين چكىپ
يعقىشام سينه دهدى

کابلاردان چو خدور سؤزوم
یازمیشام پرون ده دی
هریانا کاغذ پایلارام
تخت سلیمانه من
سن اتووی کل یا واش سور
منزلی گئدیسین باشا
جلوؤنی یغیشدیرسان
آیاغی ده گمز داشا
بو دنیادا هیچ ایگدین
او خوگئتمه سین بو شا
او دنیادا امیدیم وار
اول شاه مردانه من
مرندلی عاشق محمد
سینن غم دریاسیدیر
جناب امیر داده گلیب
در دل رین دوا سیدیر

اون ايکى امام اوئن دورت معصوم

دنیانین آغا سیدیر

گؤز ياشيملا نامه يازيم

خاک خراسانه من

عاشق محمد مرندى "مامت"

سویله نین عاشق العسگر مرندى

الهين اميرلە يارانان انسان

ازهل معرفتى بىلسە سن گرهك

اگر قائل اولسان اون دورت معصومە

قلبيوين كفرىنى سيلەمن گرهك

صرف ائلە عمرۇنى اهل معرفته

ئولن وقتده دوسمويە سن ذلتە

دولتىن چوخ اولسا وئرمە شهرته

خمسيلە ذكتىن وئرە سن گرهك

بىر گۈن اولار گللىرى اجل فرمانى

محشردە قورولۇ حقىقىن دىوانى

جوانلىقدا الدەن وئرمە ايمانى

قوجالدىن كمالە دولاسان گرەك

دین اهلينىن يالان تو تماسو زونى

عشق اهلينىن ياش بورو گۈزونى

اولولۇ كريمدەن ائشىت دۆزونى

حکم الھى دىر ئولە سەن گرەك

اولولۇ كريم

نقل اىدەنى حاجى باقر

بىر گرايلى

دانىشانىدا ائلە دانىيىش

يالانىندا يالان اولسون

ائلە كوكلە كونول سازىن

بىرجە هاوا چالان اولسون

بخت بیزه گولنده ده

گئدنده ده گلند ده

اٹله ئول کی ئولنده ده

باری يادا سالان اولسون

، نصرت، الھام اوره گرددہ

قوی اوجالسین پردہ پردہ

متعاینی آج او یئر رددہ

قیمت وئریب آلان اولسون

، نصرت،

بیر وجود نامہ

انسانین يارانیب ئولن گونونه قدر

ازهل گوندەن بو دنیا یاھ گلن ده

خدادەن امر اولدو دوش دوم اركانا

آنانین رحمیندە قاینا یب دوئندوم

چئوریلدیم اور داجا بیر قطر قانا

د و ققوز آی د و ققوز گون دققوز ساعت ده
باش يازيم يازيلدي قدرت خطده
گوردون داها سيفيشمارام بو حدد ده
وعدده م تمام اولدو گلديم جهانا

جهانا گلنده گلدي بير قاري
يسودو تميزله ده گئيديم پالتاري
ايکى شاما مادان امديم نوباري
يئنى بيلديم كه گلمىشم جهانا

آيىن گونون شوقود و شدو اوزومه
شاد اولوبان گولدوم اوزومه
آغلاما ق پرده سين چكديم گوزومه
هم گئجه هم گوندوز اينجيدي آنا

بیر یاشیندا بیر خیلی جه ایریدیم
یاش یاریمدا دورت آیا قلی یئریدیم
گلیمدە، حصیردە، قیچیم سو، رودوم
نه ئوگودە با خدیم نه يالوارانا

ایکی یاشدا سوا یسته دیم ایچمه دیم
بو بوك کیچیک بیر بیریند ھن سئچمه دیم
نه داشدان، آتشد ھن، سودان قا چمادیم
بنزیردیم بیر دیل بیلمز نادانا

اوج یاشیندا دؤندوم آچیلمیش گولە
دیل سدیل او توب من او خشار دیم بلبلە
گوره نلر ایسته دی دیندیره گولە
شیرین دیلیم او خشات دیلار بال شانا

دؤرت ياشيندا افساريمى چئينه ديم
بئش ياشيندا بير آز آجىق قايناديم
آلدى ياشدا باش داشيملا اويناديم
سکزىنده سوتك آخديم هر يانا

اوئن ياشيندا اوشاقليق دان آييلديم
بويوک كىچىك آراسىندا ساييلديم
قانىم جوشدو هر طرفه ياييلديم
گۈرهن دئدى منه دلى دىوانه

اوئن بيرينده ئىديم عقل نوبارى
اوئن ايكيده فهم ائله ديم هنرى
اوئن اوجوندە ايتىرمەددىم دىنارى
اوئن دوردوندە كونلۇم گلدى چولاتا

اوئن بئشىنده بدىرىلنىميش آى اولدوم

آتاما آناما كى هاي اولدوم

بئلىم قوتلىنى قاتى ياي اولدوم

دونموشىدىم شمشاد كيمى جوانا

ايگىرمى ياشيندا سريمدەن كىچدىم

كونول هاوالاندى قابنایب جوشىدوم

قولوم قوتلىنى حديمىدەن آشدىم

گوجله نىب زورلانىب دوندوم اصلاحا

اوتوزوندا هىچ كىمسەنلى سايىمادىم

مردىلىك ائتدىم نامىرىلى گە اويمادىم

قصاصىمى بىر كىمسەدە قويىمادىم

هر نە ايش توتۇمىسا مىرىدانە

قرخ یاشیندا نیزه کیمی قورولدوم
عشقدەن او صاندیم یاردان یورولدوم
سئل تک بولانیب یئل تک بورولدوم
دالگام یاتدى داها گلمز چالخانا

اللى سینده بیر آز كئفیم پوزولدو
عمروم دامارلارى بیر بیر سۈزولدو
بیر آياغیم پىله کاندان او زولدو
اوندا بىلدیم دنيا قالمازانسانه

آتمیشیندا گئتدى قىلينجىم سووى
چوخ چالىشىدیم تو تا بىلمىدىم او وۇي
ناچارلىقدان يئنه چكىرىدىم دو وۇي
كوجيئتمەدى دو سلوق سالدىم دشمانا

يئتميشيندە آغرى جانا دوپورد و
سيغدى بندلريم سينەم قوورد و
يانديرى كولەشىم يئله سوورد و
ديش آغريسى گىدى منى آمانا

هشتاديندا اوغول سوزوم توتىمادى
قوھوم قارداشى منه كمك ائتمەدى
كونول ايستر يئرە آياڭ گئتمەدى
گئدىنده دگىردى اوبيان بوبانا

دوخسانيندا اجل گلدى آسيلدى
يۈز ياشيندا لاب نفسيم كسيلىدى
بورج كىمى بدنىم يئرە باسيلدى
جان گئىدى جسدده قالدى ويرانا

ئولنده روپهمنى تمام سويدولار

قوهوم قارداش آغلاديلار دويدولار

بئش آرسين آغ ايچره منى قويدولار

آپارديلار تاپشىردىلار زىданا

خير شر كتابىن الەآلدىلار

او خودولار پاك ناپاكى بىلدىلر

جنتە هم جەنمە سوردولىر

آيردىلار هر بىرىسىن بىريانا

جان جىدلە حلاللاشىپ آيرىلدى

او يول اوستە چوخ بندىلر وارايدى

ملائكلەر اوندا منه يارىدى

نه زحمتلر چكىيم گئچدى اويانا

خوبیلو وارتان، قوی دیلد مازبرا اولسون
اوخوبانلار هامى خبردار اولسون
غنى مولام هر كيمسى يه يار اولسون
اولار صدقە سيندەن خوبیلو وارتان
مال كە واردىر امانتدىرى انسانا
انسان كە وار امانت دىر جهانا

ابله او دور دنيا ايچۈن غم يىئە
تانرى بىلىرى كىم قازانا كيم يىئە
دنيا نە قارونا قالدى نە سليمانا
خوبیلو وارتان

سوگلر آخار گئىدەر
ورىانى يخار گئىدەر
دنيا بىر پنچ رە دى
هر گلن باخار گئىدەر

من عاشق عرشه باشی
مشکینین ارشه باشی
نامرد گلیب مرد الماز
چکیلسه عرشه باشی

من عاشق خوی چیمنی
مرندین خوی چیمنی
یا مله‌رم تاپارام
یا وورار آوجی منی
من عاشق یاخشی آتا
پولون وئر یاخشی آتا
بد اصیل بیر اوغولا
نیله‌سین یاخشی آتا

من عاشقان اوچ گویلوم

دولان گيلا قاج گویلوم

چگیل داغلار باشینا

غم گتابین آج گویلوم

من عاشق مردە آثارى

سیلینمەز مرد آثارى

یوز نامردیس الیندە دن

چکیلەم مردە سارى

صياد و سدت

اوستاد نامە

او زوندەن کيچىكى ايشە بويورما

سو زون يئرە دوشە هىچ مقدار او لماز

هرنه كە ايش گۈرسن او ز الیندە گۈر

انسان او ز ايشىنده جفاكار او لماز

او زوندهن بويوگون ساخلا يولونى

دوشىن يئرده سؤ روش عرض حالينى

امانت امانت قونشو مالينى

قونشو يوخ ايستهين او زو واراولماز

سوروشسان "قول عباس" حالين نئجه دى؟

گو ندوزلريين آى قارانلىق گئجه دى

سرو آغاجى هر آغاجدان اوجادى

اصلى يوخدو بوداغىندا بار اولماز

اوستادلار اوستاد نامهنى بير يوخ ايکى دئىبلر بىزده

ديئگ ايکى اولسون .

سؤ روش مندهن نئچە نئچە تاريخى

ياديمدادى آكىشى دو نن گو رموشم

چوخ دوشونه دويوب منم دىئنى

تئز قاچىب سوزندەن دونن گو رموشم

نه گرهکدى دنيا باجى خراجى
تميز قلبىن اونا يوخ احتياجي
آلماسدان برك كسن ناحق قيلينجي
حقين قارشىسىندا سينان گؤرموشم

“مسكين اسد” اولسا نامىرىدىن باغى
باغبانى مار اولار ميوهسى آغى
كولونن او د توتوب يانان چيراغى
بىد يئللر اسندە سۇنن گۈرموشم
اوستادلار اوستاد نامەنى ايکى يوخ اوج دئىبلر بىزىدە دئىيك
اوج اولسون دشمن عمرو پوج اولسون
بىد عمللىرى بىر آرايە گلنده
دوشىر ايشلىرىنندەن آدادالا
مخنثار دوست ايرەلى گلنده
چكرا ياغىن دان آدادا دالا

بو دور توتوب ياد الينده اوچ آلما
شاگرد اولدون اوستاديندان اوچ الما
اوج زگه سينين حسابينا اوجالما
اوجال حرمتيلهاد ، آلا دالا

اصلان " دوستى دارگۇ نوندە آناندور
سندە اۋنۇن دار گۇ نوندە آنان دور
هامىدان چوخ جانى يانان " آنان " دور
امان وئرمە سنى ياد آلا دالا
كىلەك مطلب اوستونە، اوستادلار قولوندا بئلە بىر روايت واركى
كىئچمېش زمانلاردا هرات شەھرىيەنە هيಡايىت آدلى بىر وارلى
دولتلى خوجا وارىدى . خوجا هيಡايىتىن نيدايىت آدلى بىر
قارداشىدا وارىدى خوجا هيಡايىت دنيا مالىندان غنى و زنگىن
اولسايدىدا اونون قىزدان يا اوغلاندان بىر صونى يوخدود .
بو غم اونو ھېمىشەسىخاردى . بىرگۈن قارداشى نيدايىتە دىدى :
— قارداش هيಡايىت من ئولىندەن صونرا منىم يوردو مدا بىر اوچاق

يانديرانيم واريما دولتيمه صاحب اولانيم يوخدور . تدبير
ندير ؟

نيدايت دئدى :

قارداش يوخسولا فاقيرا فوقارئيه رحم ائله احسان وئرقوي اولادين
اولسون .

خوجا هيدايت قارداشى نيدايت ديدىيگى كيمين يوخسولا
فاقيرا رحم ائتدى احسان وئردى . بير خيلى بوندان گئچدى
تانرى خوجا خوجا هيدايتە بير اوغلان عنايىت ائتدى كى آيا
دئير سىن چىخىما من چىخىم گونە دئير سىن چىخىما من چىخىم .
عادت جە ائل اوپا بير يئرە گلېب اوغلانا آد قويد وائلە
ديلر هرمېير آد ديدى . بىرى ديدى :

اوغلانين آدین من قويدوم مورادين تانرى وئرسىن اوغلانين آدى
.،صياد ..

بير نئچە واقت اوتب گئچدى بو آندان بير گون خوجا
هيدايت بازارا چىخمىشدى گۈردو بير عاشيق بير بئله باياتى
أوخوبور :

عزيزيم ائل آياقتى

چمن دير ائل آياقتى

ائل گورمز او با گورمز

ايٽ يئسين ائل آياقتى

خوجا هيٽايت ائوه گلدى آروادينا دئدى :

- آى آرواد بير عاشق بيله بير باياتى او خوبوردو . من او زون بير

سفره گئده سى اولدوم صيادي مكتبه قوى يادا بيرا وستاد يانيندا

شاگرد ائله .

خوجا هيٽايت اهل عياليله حلال همت ائديب قارداشى

نيدايت له بير او زون سفره و سودا كارليقا گئتدى .

بونلار بوردا قالسين گل سنه هارдан خبر وئريم صيadan .

صياد بير ياشيندان ايکى ياشا ايکى ياشيندان اوچ ياشا

بوبيودو بويا باشا چاتدى عقيلى كمالى بير او غلان اولدو .

آناسي اونو مكتبه قويدو . مكتبد هميرزه صياد اقرانين هانسى

سوره سيندن درس وئردى صياد باشلادى او بيري سوره نىدە

او خوماقا بئله بير حالدا اونى مكتبدەن چولە سالدىلار . گلېپ

احوالاتی آناسینا دیدی . آناسی بو دفعمه او نی بیر دمیرچی
یانینا قوید و ، صیاد آزبیر وقتده دمیرچیلیگی او بیرهندی باشладی ،
اوزوند هن اوراق چکوش قایرماقا . دمیرچی بیله گورمنده دیدی .

سن کی اوستایدین داها منیم یانینما نیه گلدين ، دمیرچیده
صیادی او زونه شریک چیخا جاقیندان قورخوب چوله سالدی .

صیاد یئنه گلیب احوالاتی آناسینا دیدی . آناسی صیادی ،
بو دفعمه سراج یانینا او نی شاکرد قوید و .

صیاد آزبیر مدتده سراجلیق صنعتینی او بیرهندی سراج
شاه او چون بیریه هر قایرمیشدی هیچ یئرد هائل بیریه هریو خود ور ،

صیاد سراجین گوزون او غورایب او یه هرد هن بیر نئچه سین
قایردي سراج بئله گورمنده صیادی چاغیریب دیدی :

سن اگر اوستایدین داها منیم یانینما نیه گلیب سن ؟
سراجدا صیادی یانیندان دیشه بوراقدی .

صیاد اورادان شهرین کناریندا کی بیر چمن زارلیقا گلدي
صیاد باشینا گلن احوالاتدان چوخ ملوپیدی . باشین یئره قوبان
صیادی یو خو آپاردي یو خودا نه گورد و . گورد و بیر نورانی

«سید، اوئنا ندا وئردى، اوغول صياد نه ياتىپسان قالخ آياقا
بو بادمنى آل ايج، صياد ديدى؛
— آغا آخى باده بىزە حرام دير
— اوغول بو باده او بادەلردىن دىگىل، بو باده محبت بادەسىدىر.
انسانە كمال وئرەن بادە دىرىر آل اليمدە ايج.

صياد بادمنى آغا سىنن اليندەن آلدى اىچدى، بادمنى
ايچىن اورەگى دمىرچى كورسى تكىن اود آلىب آلا ولاندى، آغا
منه چارە.

آغا سى ايکى مبارك بارماقىن توتوب دئدى؛
— اوغول باخ كۈرنە گورورسۇ؟
— آغا بىر شهر،
داها نە گورورسۇ؟

— شهرىن ايچىنده بىر عمارت، عمارتىن ايوانىندا بىر دنيا
گوزەلى آغا سى ديدى؛

— اوغول صياد او شهر كرمان شەرىدى، او عمارت فرخ مىرزانىن
عمارتىدىر اودنىا گوزەلى، فرخ مىرزانىن قىزى سدت خانىمدىر.

سنی اونا اونی سنه .. بوتا .. وئیرەم . او زگوروب او زچئوپرسن
او زون قارا اولسون بيرا ويانا باخ گۈرنە گورورسن . صياد او طرفه
با خدى . بويانا باخاندا گۈردو آغا سى غىب او لوب .

صيادى يئنە يوخو آپارماقدا اولسون گل سۆز وائشىت
صيادين آناسى "نرگىز بانودان " .

"نرگىز بانو" صيادى چوخ گزىب گلدى همان ياتدىغى يئردد
تاپدى . هر نە ايش گوردو سە او نو هوشا گتىرە بىلەمى . ائل او با
بوسبۇتون اورا توبلاندى هەر بېر سۆز دئدى . كىمى دئدى . جىن
شياطين الى دەگىب . كىمى دئدى :

سودان آتابلاندا ورغون ووروب . بيرايىمان قارى واردى نرگىز بانو با
دیدى :

ھىچ نىددەن قورخما . اوغلۇن صيادە ارىنلىرىلىدە بادە وئىرلىپ
ايکى گون گئچر اوچ دىئندە آيىلار .

صياد ايکى گۈن گئچدى او چونجوكونو آيلدى . آناسى يانىنا
گلدى آى اوغول دردىن ندىر ؟ منه دە بلگە بېر علاج ائلمىديم .
آى آنا دىلىين دئسم دىلىيم يانار منه بېر "قوپۇز" (ساز)

آناسی دئدی آی بالا ساز نمدي؟ بير كئچل واريدي ديدى .
نركيز خانيم من او دئديگي سازى تانيرام .

كئچل نركيز بانودان بير خيلى پول آلدى بازارا گلدى ،
بير ساز آليب صياده گتيردى . صياد سازى گوتوروب گورهك ،
نمددئى :

صياد

ياتميшиديم خواب غفلت ايجينده
بلالى باشيمما سئودا كۈروندو
ارەنلر سروري بير نظر سالدى
ساقيينين دستينده باده گوروند و

ابجد حسابىلە گتيردى آينا
اسكender آتلانىب گۈتوردو آينا
سعادت بارماقىن ئتيردى آينا
گوزومە بير ملکزادە گۈروندو

يوخودا گوشيمه گلدى بير صدا

آغامىن دستينىدە وئيرىلدى بادە

لىلىنى مجنوونە شيرين فرهادە

صيادلا سدته ``بوتا ``گۈرونە دو

صياد سدتىن دالىنجا گىئەسى اولد وقونۇ آناسىنابىلىدىرىدى.

آناسى راضى اولىمادى . باشلادى آغلاماقا صياد بئلە گورمندە

آلدى گورە ك آناسىنا نە دىدى :

باشينا دوند و يوم گل او زلو آنا

آغلاما سىزلاما آنا قوى كىدىم

سود ونى آممىشىم من قانا قانا

آغلاما سىزلاما آنا قوى كىدىم

آنا

باشىنادوند و يوم گل او زلو او غول

آغلارام سىزلارام بالا قويمارام

سنه امىدىرىمىشىم قندىلە نوغول

آغلارام سىزلارام بالا قويمارام

صياد

آنادان اولاندا من قوچاق اولدوم

میرزه‌نین گو زونه بير پوچاق اولدوم

سراج دكانيندان من قاچاق اولدوم

آغلاما سيزلاما آنا قوي گئديم

آنا

گئجه گوند وز يولا با خيب آغلارام

آل گئيتمرهم باشا قارا با غلارام

اوغول ديئه من سينهمي داغلارام

آغلارام سيزلامام بالا قوي مارام

صياد

سحر سحر دان اولدوزود و

آتانيين آتانيين شيرين سو زود و

صياد دئير فرخ ميرزه قيزيدير

آغلاما سيزلاما آنا قوي گئديم

نرگیز

نرگیز بیلیر گوزھللرین خاصیدیر

اینیمه گئیدیگیم غم لباسیدیر

ایندی من توت و قوم اوغول ياسیدیر

آغلارام سیزلارام بالا قویمارام

آنالا سؤزلرینى قورتاراندان صونرا . صيادين آناسى

بىلدىكى اوغلو گئدە سيدى . اوغلونون يول آذوقە سىنى آمادە

قىلىدى آنا بالا بىر بېرىندەن حلاللاشىپ آيرىلدى . صياد كرمانە

طرف يولادوشدو . بىر نئچە منزل يول گئىندەن صونرا اوچ

قارداش حرامىلارا توش گلدى .

حرامىلاراونى توت دolar . ايشىن ندىر ؟ هاردان گليرسن ؟

گذرин هانسى دياره دىر ؟ سوروش دolar .

صياد دئدى :

اوکى ايشىم عاشقليق دى . هاردان گلېپ هارا گئىسى اولد و قومدا ،

كاندان گلېپ مکانە گئىرەم .

عاشق کان ندیر؟ مکان ندیر؟

کان بودنیادیر مکان اودنیا

عاشق ایندی کی گذرین هانسی مکانه دیر؟

ایندی هراتدان گلیب کرمانه گئدیره م

عاشق بیزه بیز ماھنی او خوماسان سنی بوراخان دگیلیک.

آلدى صیاد گوره ک نه دیدى :

صیاد

قادیر اللہ قازقیلاری قازاندا

بیزیم کینی مولام پئله یازیبدی

آراقچین التیندا بیر دسته کاکل

اوجى ترجیغالى تئله یازیبدی

بارات گئچه سیند گو رد و گوم دوشلار

مولامدان ایستهرهم منه با غیشلار

دریادا ماھولار هوادا قوشلار

آلاغؤز جیرانی چو له یازیبدی

آغامیین الیندەن ایچمیشم بادە

بادە ایچنلردىن مۇم زىادە

لېلىنى مجنونە شىرىن فرهادە

سدنى صيادە مولا يازىبىدى

صياد سۆزۈن قورتارىپ

حرامىلار بئلە گۈرمىدە صيادى بورا خىلدار اوغا كىمان
شهرىنин يولۇن نىشان وئردىلەر .

صياد حرامىلاردان آيرىلىپ كىمانا طرف يولَا دوشدو .
آز گىئتىدى چوخ گىئتىدى بىر چوبانا راست گىلى . آحمىشدى
چوباندان طعام اىستىمىدى .

چوبان صيادا طعام وئرىدى . صونرا سوروشدو :
عاشق اوغورۇن هارىيادى ؟ هارдан گلىپ هارا گىدىرسىن ؟
آلدى صياد چوبانين جوابىيىدا كورەك نە دىيدى :

باشينا دوندو يوم آى چوبان قارداش

بير صونا ساليبدى چوئللرە منى

اغلارام گوزومدە توکىرەم قان - ياش

بير صونا ساليبدى چوئللرە منى

شىرىندى صحبتى شىرىندى سۈزۈ

شىرىندى كلمەسى خوشدور آوازى

آدى «سدت» فرخ مىزەمەن قىزى

بير صونا ساليبدى چوئللرە منى

آى قاباق اوستوندە سپاھ تئل دۇزەن

قاش اوينادىب آلا گۈزۈنى سۈزۈن

صيادلا سدتى بير بىرە يازان

بير صونا ساليبدى چوئللرە منى

صياد چوباندان كرمانين يولونو خبر آلدى، چوبان اونا

یول نشان وئردی صیاد چوباندان حلاللاشیب آیریلدی . کرمان
شهرینه د وغرو یولونا دوام ائلمدی بیر نئچه گؤند من صونرا
گلیب کرمان شهرینه چاتدی . آرادی . آختاردی سدت دولانان
گلشن باغینی تاپدی . باغین دروازه سینه گلیب گوردو سدت
باشیندا بیر دسته قیز د ولانیر . اورمگیندہ بیر یا مولا چاغیریب
باشладی سازین زیر و بم ائتمهگه . سدت ساز سسین ائشیدیب
دئدی :

قیزلار ائله بیل باگدا بیر عاشق وار باخدیلار صیادی باغین
دروازه سیندہ گوردولر . اوونو توتوب سدتین یانینا گتیردیلر .
سدت اوزون صیاده توتوب دئدی :

عاشق هارالیسان ؟

غريبم خانيم

بس اوندانه حق ايله بيزيم باغین دروازه سیندہ ساز چاليردين ؟
منی باغيشلاین بیلمددیم .

من غريب لیگینه باغيشلادیم . ایندی سیز دئین نه اوچون بو
شهره گلیب سیز ؟

اوندا خانىم بىر قولاق آسىن .

آلدى صياد گورهك نه دىدى

صياد

فلكىن قەھرىندەن چىخىن اليندەن

دوئندو روزگارىم آمانا گلدىم

شىركە گۈردىم يار جمالىنى

ائىلە بىل ئىتىشىدىم ايمانا گلدىم

سەت يانىنداكى قىزلا라 دىدى :

وورۇن بو عاشقى بونۇن يارى كىمدىر كە جمالىن گۈرە.

قىزلار صيادى داشا توتىلار صياد آمان دىلئىب آلدى اوپىرى

بىندىن .

منىم يارىم كېتىپ ياشىلى آلى

مندەن اوزگە سىنە دونمىز خىالى

ئولدۇرمەين سىز بو عاشق آبدالى

عدالت ائشىتىدىم دىۋانا گلدىم

صياد دئير بود ور يارين او طاقى

اگينينه گئيبدي سوند وش بوراقي

اولكمد من اولكميه سدت سوراغى

هراتدان ائشيتديم كرمانا كلديم

سدت يين يانينداكى قيزلا رديدىلر عاشق سن نه دانيسيرسان

سدتى آرتىق خانلار بىلر ايستير سدت قبول ائتمير سن ايندى

بىرپولسوز پاراسىز عاشق نه يۇزويلىد سدتى او زونه سوگى بىلىرسن ؟

سوند وش ايپك پارچاسى - تو براقي زرله بىز نمىش ايپك

صياد بئله گورمندە يئنە اورەگىندە بىر يامولا چاغىرىپ آلدى

كورەك نه دىدى :

صياد

باشىنا دوند و يوم آى دورلان قيزلا ر

آدى سدت او گۈزەلى سئومىشىم

نازلى يارى گوردوم سومو يوم سىزلا ر

آدى سدت او گۈزەلى سئومىشىم

گئتمک اوچون ياشىلى وار آلى وار

اممک اوچون لېلىرىنىن بالى وار

آغ اوزوندە بىر جوت قوشاخالى وار

آدى سدت او گۈزەلى سئومىش

سريا قىبىن مجليسىندەن قاچىلار

شوق آرتاندا عقلى باشدان آچىلار

صياد دئير يازدا گۈللەر آچىلار

آدى سدت او گۈزەلى سئومىش

سادت صيادى تانيدى آلدى گورەك نە دئدى :

سدت

باشىنا دوند و يوم آى دوران جانلار

منىم سئود يچكىم اوغلان بويوموش

قىزلار دىدىلر : هيچ كلمى عىينىمە سلطانلار خانلار

- آى خانىم بونە سۆز و سىز بواوغلانى هاردا گۈرسىز سىزى

بويوك يئرلەردىن اىستىرلەر سىزە نە اولوب بىر ديار گىزمن

عاشقان مفتون اولا سیز؟

آلدى سدت

دومان گلدى چن بورودو گدیئى

زهر اولسون مخنثین ئىدىئى

دوغرويوموش "ارەنلر" يىن دئىدىئى

منىم سئودىچكىم اوغلان بويوموش

كونلۇم موشتاق اولدۇ گۈزۈ قاشينا

شىرىن جانىم سالدى عشق آتاشينا

سدت دئير دوروم دونوم باشينا

منىم سئودىچكىم اوغلان بويوموش

سدت باشىندىكى قىزلا را آندىرىدى كى بو اوغلانى منه

منى بو اوغلانا اويفودا بوتا وئىپىلر.

قىزلا رېئله گورەندە صىادى اورتايى آلىب دئىدلر ايندى

بىزە بىر سۆز اۋخو.

صياد

يغيليب بير بولوك صونالار كيمى

گئينىب گلېبلر تر تزه قىزلار

كيمى آل اورتوب دور كيمى قىرمىزى

كيمى سى بنزئير آغ قازا قىزلار

يۇزۇن سدته توتوب بئله اوخور :

جىلوهلى طولانىم گىر دوندان دونا

قويمارام اوستونە بير غبار قونا

كيمى سى ياشىل باشى كيمى سى صونا

كيمى سى بنزئير شەبازا قىزلار

مولانىن اليىندەن اىچمىش بادە

چاغىررام خدامى ئىرامدادە

صيادىلە سدت چاتسىن مرادە

سيزىن كىدە فالسىن بويمازا قىزلار

قىزلارصيادين گلمەسىنى سدته تېرىكىدى يلىرسىت اونلارىن
جوابىندا آلدى گورەك نه دىدى :

سدت

قىزلار گلىن چىخاڭ سئە گلشىنە
سازىنان سوزۇننى الده تارىنان
بىلەل گىد من اوترو دولانىر باغى
نه لا يقىدى ذوق ائلمىسىن خارىنان

بوگۇ نكۆمجلىسىن نه ياخشى گۈزەل !
گۈزەللەر اىچىنده نه ياخشى گۈزەل
ارەر بىر آغا جىدى نه ياخشى گۈزەل
سرو صنوبردى ياخشى بارىنان

باغان اولان گئدەر بارا يالوارار
پوخسۇل اولان گئدەر وارا يالوارار
پارى اولان گئدەر يارا يالوارار

قوی یارا يالواریم دوز ایلقارینان^۱

بلبل اولان گئدر گزمر با غلارا

آهواولان سئران ائدەر داغلار

سدت صياد آغ او طاقلاردا

دانیشسین سؤيلەسسین خوش گفتارینان

سدتین باجیسى سلمى دە او ردايدى . دئىدى :

- عاشق سدتى گۈزەلدى يا منمى گۈزەلم ؟

آلدى صياد گورەك نە دئىدى :

گۈزەللىرىدەن سەن علاسەن

سلمى سندە سلمى سندە

منىم باشىما بلا سان

سلمى سندە سلمى سندە

سلمی بویون ارهه می دی ؟

سینن شمس قمر می دی ؟

گل سن آرتیرما دردیمی

سلمی سنده سلمی سنده

شاه بویورماز بئله فرمان

اولماز بو دردیمه درمان

صیادا سدته قربان

سلمی سنده سلمی سنده

سلمی بونی ائشیدند ها و د آلیب آلا ولاندی جهنم کیمی

زبانه چکدی بیر باش فرخ میرزانین دربارینا شیکایته گئتدی او
ساعت فرخ میرزا ایکی نفر جlad چاغیریب مامور قیلدی . صیادی
قولاری باغلی دربارا گتیردیلر .

فرخ میرزا حکم ائلمدی و ودون بو حرام زاد منین بوینون
بونون منیم با غیمدا نیی ایتمیشدی نه آختاریردی . صیاد اذن
اجازه آلیب گوره ک نه دئدی :

صياد

فلکین الیند من شکایتیم وار

آخر سالدى يامان آزارا منى

مخنث شریندەن چوّغول دیلیندەن

يئنە گتىردىلر اوزرا را منى

آتادان آنادان من يتيم قالدىم

مردىك مرتبمسين اليمدەن سالدىم

قيمه گئتمەدىم كم قيمت اولدوم

صرافلار گۇتسورون بازارا منى

آى اوغول هانسى ولايتىدەن سن . سلطانىن خانىن كىم دير ؟

بىرداھى قولاق آس :

آلدى او بىرى بندىن بئله دئدى :

تانيمادىم سلطانىمى خانىمى

يار يولوندا فدا قىلىدىم جانىمى

بويورسان جلادلار توکر قانيمى

سدت سيز قويماين مازارا منى

بير نفر او طرفه ن سوء روشنو :

آي اوغول آدين نديز ؟

اوستا اولوب سينيق كؤنول هورمدىم

باغبان اولوب غنچه گولون درمدىم

من .. صيادام .. سدت يوزون گورمدىم

ناحق كتيردىلىرا وزارا منى

فرخ ميرزا بو سؤزى ائشيدىنده جهنم كيمين زيانه چكدى .

جلاد !

جلاد اليندە بريان شمشير ديدى :

اطاعت قربان

وور بو عاشقين بويىنون

اطاعت سلطانىم

بير نفر ايمانىلى قرانلى بير كىشى وارىدى او ردا آياغا

قالخىب دئدى : فرخ ميرزا بير غريب آدامسىز عاشقى او لدورمك

بیر بوقدر تشریفات ایستمهمز . منجه بیزیم شا نیمزه لایق اولان
دکیل بو ایش . هامی بیر آغیزلا بونون سوزونی تصدیق ائتدیلر
فرخ میرزا لابدونا چارصیادین ئولوموندەن گئچدی . اما اوئی زندانی
ائتدیردی . صیاد بیر مدت زنداندا قالدی . جاماعات اونون
حاق عاشقی اولد و قون بیلیپ یغیلیپ فرخ میرزا یەمنت ائلدیلر .
عاشقی زنداندان بوراق . سئوگیسیندە وئر . قوى گئتسین فرخ
میرزا جاماعاتین سۆزیلەصیادى زنداندان چیخارتدى . دئدی :
من سدتی صیادە وئرمگە راضییام . اما اصفهاندا جمشید شاه ،
آدلی بیر قارداشیم وار . او منیم بوبوک قارداشیمدیر . گره گ
صیاد گئتسین اونداندا راضیلیق گتیرسین .

جاماعات بۇنا راضی اولوب . فرخ میرزا بیر مکتب یازیب
قارداشینا :

— قارداش بو عاشق سنین یانینا گلن ساعت بوبینون وورارسان
مکوبون آيا غین مهر ائدیپ صیادە وئردى .
سدت بونى ائشیدیپ صیادین يۈلوا وستەواریپ اونونلا گوروشوب
آیریلماق ایستە دیکە اورەگى دردە گلیپ

آلدى گوره ک نه دئدى :

سدت

اوغلان مندەن آيرىلىرسان

ايلىرىلە من آغ لارام

آغ اوستوندەن قارا او روتب

تئلىۋىلە من آغ لارام

صياد

آلا گۈزلى سدت خانىم

سەن آغلاما من آغلایم

سەنە قربان شىرىن جانىم

سەن آغلاما من آغلایم

آلدى سدت

آھولىرىڭ زاغلاردا

پېلتەلر يانار ياغلاردا

بىلبىلىلە بىاغلاردا

گوللىلىلە من آغلارام

صياد

بلبل تکى گلدهن اولدوم

شانه تکى تئلدهن اولدوم

من اوْلوسدان ائلدهن اولدوم

سن آغلاما من آغلاما

سدت

سدت آغلاريانا يانا

يانار باغريم دونر قانا

سن گئديرسن اصفهانا

بوليلاريله من آغلارام

صياد

صياد اوْز دردينى بيلمز

اخان گۈز ياشينى سيلمز

بو يولارا گئدهن گلمىز

سن آغلاما من آغلاما

سدت صياد سۈزلىرين قورتاريپ سدت عميسى جمشيد شاها

بیر مکتوب یازدی صیاده وئریب حلاللاشدیلار ، آیریلدیلار .
صیاد هر ایکی ناممنی گؤتوروب کرمانا طرف یولا دوشدو
اوردا آینان ایلینن بوردا مختصری دیلینن هر ئرد من گئچیب
اصفهانا چاتدى . جمشید شاهین دربارینا گلیب هر ایکی ناممنی
شاها وئردى .

جمشید شاه دئىدی :

اوغول مرادین مطلبین ندیر منه سویله علاج ائدیم .
آلدى صیاد گورهك نه دئىدی

صیاد

باشینا دؤندویوم عدالت شاهیم
شاهیم مطلبیمی دوزه سن گرهك
صاحبیم سرتاجیم ای قبله گاهیم
شاهیم مطلبیمی دوزه سن گرهك
اینجی مددیم لهجه سیند من دیلیند من
باش آچمادیم سریاقیبین فعلیند من

ایندی گلديم من کرمانين اثيند من

شاهيم مطلبيمى دوزه سن گرهك

آي اوغول بياق دئديم مطلبين نديز؟

صياد

شيريندي صحبتى شيريندي سو زى

شيريندي عشوهسى شيريندي نازى

آدى سدت فرخ ميرزانين قىزى

شاهيم مطلبيمى دوزه سن گرهك

سو زباشا چاتيب جمشيد شاه صياديں سدته عاشق اولد وقونو

ديوب دئدى :

اوغول سن بير ايکي ساعت يورغونلوقون آل من ده جواب

يازيم جمشيد شاه آچيپ هر ايکي مكتوبوا خود و مضموميندان

حالى او لد وصياديں حاق عاشقى اولد وقونو بيليب گئچه رو ياده

اونونلا سدته بوتا وئيريلديقينى ده باشا دوشوب قارداشينا بيله ،

بير مكتوب يازدي جمشيد شاه .

باشینا دوندو يوم گل اوزلو قارداش
گرهک سن دوزه سن ایشین صیادین
او خودوم نامه‌نی من اولدوم خوشحال
گرهک سن دوزه سن ایشین صیادین
سئوگی سئوگی اولسا بیر بیرین تاپار
بیر کونول سن یا پسان حق مینین یا پار
سدتی وئرمه سن قیامت قویار
گرهک سن دوزه سن ایشین صیادین
قارداش گرهک قارداش سو زون ائشیده
گوزوم یاشی گل اوزومو او شده
بیر قیزدی با غیشلا سن جمشیده
گرهک سن دوزه سن ایشین صیادین
جمشید شاه نامه‌نی مهرائیدیب صباده وئردی . صیاد نامه‌نی
آلیب اصفهاندان کرمان اطرف گئدهن بیر کروانا یولداش اولوب
یولا دوشدو .
صیاد یول گلمگده اولسون گل سنه سدت خانیمدان و آزار

قيراقلى ما محمد خاندان خبر وئريم .

سدتىن گوزمليك سوراغى آراز قيراغيندا ما محمد خانين
قولاغينا چاتمىسىدى ، ما محمدخان سدت خانيم اىچون ائلچى
گوند مردى . فرخ ميرزادان اونى ايستهدى . فرخ ميرزا فرصنى ،
غنىمت بىلىپ او ز قىزىنى زورلا او نا وئرىدى . عادتجە اوغلان
طرقىندهن آداملار گلدى طوى باشلاندى . سدتىن گلين چىخماق
واختى چاتدى . سدت بانى قارى آدلى بىر سؤد قارسى وارىدى
يانينا چاغىرىدى . بانىه بودىللريلە وصيت ائلدى .
گورەك سدت خانيم نه سۈيىلمىدى

بانى صياد گلسە شهر كرمانا

سۈيىلە صيادىما باقييما قالدى

كۈرۈم اورجاھ اولسون يامان يامانا

سۈيىلە صيادىما باقييما قالدى

صيادلا سدته بادە وئردىلەر

دردى غمى نه زىادە وئردىلەر

ظلم ائلیب منی یاده وئردىلر

سویله صياديما باقييا قالدى

سدتم سريمى بیان ائتمەرهەم

سرياقيب سۈزۈنە هرگز بىتمەرهەم

صياد سئوگىسيئم يادا گئتمەرهەم

سویله صياديما باقييا قالدى

سدت يئدى آرخاسىندان يادكار قالان بىر خنچرى بانيا

گؤستەرىپ دئدى :

بانى من بوگىچە بو خنچرلە او زومۇ ئولد ورجەمگم «سن ،

سايدىقىن ساي گورفلك نه ساير »

بلى بئلەاولوركى گلىن آتلاندى ماھمودخان آتا مىيندى

گلىن قاباقىندا آت اویناتدى ائل قايداسينا گۈرا آت چاپدى .

قىدادان ماھمودخانىن آتى غافلدىن قاچدىقى يئرددە بىردەن

بىرە هوركوب ماھمودخانى گۈيە قالدىرىپ ائلە وردو يئرەكى

ماھمودخان او ساعت ئولدۇ . ائلين عادتىنە گورا گلىنى گرى

قاريتارماديلار . گلينه آل يئرينه قارا گئديريپ اسماعيل خانين
ائينه يولا سالدىلار دئدىلر بير ايل گرهك قايقاتاسى ائويىندە
قالا گۈنلر بير بيرينين آردىنجا گلېپ گئتدى بير ايل باشا
چالدى .

بو قرارا گلدىلرکى سدتى اسماعيل خانين بالاجا اوغلونا
ۋئرسىنلر بولار بوردا طوى تداركىنده اولسونلار سىزە صيادان
خبر وئريم صياد گلېپ كرمانا چاتدى گۈردو سدتىن
عمارتى قاپىسىنا قارا بايداق آسىلېپ دئدى : حتما" سدتىن
باشىندا بير ايش وار آلدى گورەك نە دئدى :

صياد

بوندان بئله قان آغلىرام

گۈرونمىز سدت گۈرونمىز

سينىمى چارپاز داغلىرام

گۈرونمىز سدت گۈرونمىز

هانى يارىن يغناقلارى

شكى كيمىن دوداقلارى

ويران قالىب اوطاقلارى

گورونمىز سدت گورونمىز

بوحالدا بانى قارى صيادين سىسين ائشىدىپ ائشىگە
چىخدى . صياد گۈردو بانى قاريدا قارا گئىب لاب اونا دوغرو
اولدوكى سدت يىن باشىندا بىر ايش وار آلدى گورەك سۆزۈنۈن
صون بىندىن نە دئدى :

بانى قارا باغلايىسان

صياد باغرىن داغلايىسان

قوجا باغبان آغلايىسان

گورونمىز سدت گورونمىز

بانى قارى صيادا هر بىر احوالاتى بىلدىردى .
صياد سدتىن ماخمود خانا ارە گئىتمەسىن ماخمود خانىن ،
آتدان دوشوب ئولمەسىن سدتىن اسماعىل خان ئويىنە آپارىلىدىقىنى
بىلدى . اونون آردىنجا آراز قىراغىينا يولا دوشدو . صياد او وقت

کلیب اسماعیل خان ائوبینه چاتدی کی سدتین اسماعیل خانین
بالا اوغلونا طوی باشلانمیشدی .

دیئرلر صیادین آتاسی خوجا هیدایت و عمیسی خوجا ،
نیدایت همین اوردا طوی بگیدیلر . طویدا عاشیق یوخودو
خوجا هیدایت دیشره چیخدی . بلکه بیر عاشیق تاپسین گتیرسین
ائله بو وقت گؤرد و بیر جوان عاشیق الیندہ بیر ساز بودور گلیر .
آی عاشق من سنی گؤیده آختاریردیم پئرده الیمه دوشوبسن
چوخ ياخشی وقت گلیبسن ائله مقامی دیر . ایندی بیزیم بیر
طوی مجلیسی میز وار بیر آز اوردا او خودستان ده ائله سننه
ياخشی نهر چیخار .

صیاد مجلیسه واریب باش اگیب مجلسیس اهلینه سلام وئردى
هامی بیر آغیزلا علیکه سلام دیدیلر .

ھە عاشق او خو گوره ک آلدی صیاد گوره ک نه دئدی :

بختیم غم بحرینه گذر ائیلمدی

من غرق اولدوم چوخ فلک قھریندە

عشقین پیاله‌سین وئردىلر ایچدیم

آغزىمدا تام وئردى آغى زهرينده

بىر آه چكدىم كوكسوم اوستن اوتوردوم

گوزياشىملا شجرەلر بىتيردىم

بىر باغچا بىسلمدىم بارين يئتيردىم

ھىچ گولون درمدىم گولون شهرىندە

عاشقلىق صيادە گلدى نهايت

ليلى مجنون دردى منه حكايت

بىلمم دردىم كىمە ئىدىم شكايت

اصليم خوجا كيدىر هرات شهرىندە

خوجا هيدايت چو خودان هرات آدين ائشىتمە مىشدى

ائله صيادىن دىلىيندەن هرات آدى چىخاندا ائله بىل بىر عمر

يوخودان آيلدى اوز ائلى يادىناد وشدوا وزون صيادە

توتوب دئدى :

— آی اوغول سن هرات آدین هاردان تانيرسان ، اوئنو نه وقت
گورويسن بورا هارا هرات هارا آلدى صياد گورهك نه ديدى :

صياد

آي حضرات گلين سيزه سو ئيليم
باغدا بلبل گليليدى خاريندان
ناله ائيلر تاكه صبح آچيلينجا
دونمز ئولنه تك اوز ايلقاريندان

بياض اللر آغ بيلكر بازولار
اوخويان عالم لري ياخشى يازيلار
ال گوتورون دعا قيلين قازيلار
حاق سيزى ساخلاسين چوخلو شريندهن

غريب ائشيت سنين آرخان وطندي
اجل گليپ گوز اوبنوندەن اوتندي

“بېرقيزىنى اىكى اره ساتاندى ..”

هېج اوتانمىر ناموسوندان عارىندان

طفل اىكى وطندهن من اولدوم كىار

من گلملى آنام گونونوسانار

بېرآه چىسىم كور قوروپار سال يانا ر

صيادلا ساداتىن آه و زارىندان

اسماعىل خان دئدى :

قاوون بوعاشىقى وارىب گئتسىن بونە دانىشىر اوزدا ھامى

خوجا ھيدايتى بورجلويدى . خوجا ھيدايت دئدى :

بو عاشق منيم عاشيقىمدى بېر كىن بونا بېر سۆز دىئە

بىلمىز صونرا اوزون صيادە توتوب دئدى :

- آى اوغول بياق دئدىم سن ايندىئە قدر ھاردايدىن نە سبب

اولوب كى طفل اىكى وطنيدەن جدا دوشوبىن بېر كىمسىدەن

قورخون اولماسىن نە دردىن اولسا درمان ائد مەجمۇم .

آلدى صياد گورەك نە دئدى :

صياد

اگله سن آغالار دوران قازيلار

عشقاليندەن غريب سؤدايىدە دوشدو

ليلىدەن مجنوندان شيرين فرهادان

اونلاردىدا بىتر غوغايىدە دوشدو

طفل ايكن وطنىمدىن آتىلىدىم

آياق يالىن آت دوشونە قاتىلىدىم

بىر نا انصاف بازركانا قاتىلىدىم

جانىمىدان بئزىكدىم جزايا دوشدو

آى اوغول هانس ماحاللارى گزدىن كى بىر بوقدر قضاو قدر

سنى چولقادى؟

آى آتا بىر داها قولاق وئرآلدى صياد

اصفهاندان چىخدىم بهار قىسىنىدە

كامل آوچى گوردومن اوخودىستىنىدە

زمستان قهريينده انزهله اوستونده

شيراز ايستيسيينده من يايا دوشده دوم

خوجا هيدايت يئنه سوروشد و :

آى اوغول سن نمدهن اوترو بيله بير اوzac ائللرى گزىبىن ؟

آى آتا من جواب وئردىم سن باشا دوشمىدىن

آى اوغول بير دەنە اولار

آلدى صياد

سۇمەدىم شهرتى سۇمەدىم شانى

يار بولوندا فدا قىلدىم بوجانى

يوسف زليخانى ورقا گلشانى

اونلارداندا يامان جفایا دوشدو

خوجا هيدايت دئى :

آى اوغول سنين يارىن كىمدىر ؟

آلدى صياد

يار ساغ اولسون اوْلوسوندا ائلىنىدە

شكرازىب دهانىندا دىلىنىدە

من صيادام خان سدتين يولوندا
توکنمز غوغا يا بلايا دوشدو
اعتراض سسى هر طرفه ن قالخدى هيادايت هامىنى او زئوبىندە
ساكت ائتدىرىدى . او زون صيادە توتوب دئدى :
آى اوغول آخى سنين نه مالىن وار سدتى سنه وئەك يوخسا
سدت سنه گلمز . سەن سدتىن يئرىنە بىزدەن مال ايستە .
آى آتا قولاق آس آلدى صياد گورەك نە دىيدى ؟
صياد

قادىر مولام بودور سندەن دىلەكىم
اولكىندەن آرتىق بىر گۈئىم اولا
بابامىن دولتى گە باشيمما
اينجىدەن صد فەن بىر دۇئىم اولا
اي اوغول معلوم اولوركى سەن بىر وارلى د ولتدى كىشىنەن
اوغلوسان بئە ديرمى ؟

آلدى صياد
اصفهاندان گە قىزىل آلمالا

ياخши اولار دوستا گئدib گلمهملر
ايپك دسترخانلار قىزىل بولمهملر

آرالىقدان قالخان بىر خونوم اولار

يوكىنە برخانام چكە بىر شاطىر
قاپاقىندا بد ووا و قافلە قاطىر
ايپكىدەن طنابى بىر اطلس چادىر
بويورتدان اوپوردا كوج قونسوم اولا

بوز بىرىم آتلانا يوز بىرىم دوشە
قىرخ اللى ائركە كىم چكىلە شىشە
آغلى داغى كىمەن شولنم پىشە
آخان آراز كىمەن سئل ياغىم اولا
خوجا هيدايت كۈرد و كوبواوغلو اوچون نە حاضير ائدىب
بو عاشق صياد اونلارى بىر بىر سايدى ، دئدى :
آى اوغول ائله مندە هراتدانام هراتدا منىم دە بىر صياد

آدلی بیر اوغلو وار بود ئىكىرىن ھاموسىنى اونون اىچون
حاضرلامىشام . دەگۈزۈم سەھراتدا كىملەردىنسى يئدى آرخان
كىمە چاتار .

آلدى صياد

ئىريم خېر آلسان ھراتدىر ھرات
آتام ھيدا تىدىر غەميم نىدایت
آنام نرگىز بانوا ئۆز آدىم صياد

سدتە ئىتىشىن بير گونۇم اولا
سۈز باشا چاتان خوجا ھيدا يت ئىرىندەن قالخىب اىستەدىم
اوغلۇصىيادى قوجاقلا دى آتا بالا ايللەر آپرىسى بير بىرىنى
ائىلە قارشىلادىلاركى روزگارىن گۈزى بئلە بير محبىتە حىران
قالدى آتاسى ھر بير احوالاتى خېر آلدى . صياد باشىنا گلن
قىضا و قدرى آتاسينا نقل ائلمىدى . اسماعىل خاندا ايشى بىلىپ
خوجا ھيدا يتە دئدى .

اگر فرخ ميرزا و سدت راضى اولسا من راضىيام سدى صياد
آللا .

فرخ میرزا ایچون ائلچى گئتدى ، فرخ میرزا دئدى :
اگر اسماعيل خان راضى اولسا من بير سۈز دەمېرەم .
بئله قرارا گلدىلرکى سدتىن يانيا آدام كوند مرسيينلر .
كىمى يولويات كىمى يولويات ائلە خوجا نيدايت گئتسىن .
وجا نيدايت گئتدى سدت پىرىدىن او او زوندە نيدايت
بو او زوندە گورەك سدت نە دئدى :

آلدى سدت

باشىنا دوندويسوم آى خوجاعمى
سوئىلە آتام وئرسىن صيادە منى
نيليرەم كجاوه گوموش رختىنى
سوئىلە آتام وئرسىن صيادە منى

ايستەدىم او زومۇ درىيائىھە آتام
قۇمونا غرق اولام لە حىنە با تام
بىر انصافا گلمز بى مروت آتام
سوئىلە آتام وئرسىن صيادە منى

سدتیله صیاده وئردىلر باده

سریاقیبیین دردی اولسون زیاده

او صیاد دئیلن بیر حلالزاده

سویله آتام وئرسین صیاده منی

سدت صیاده راضی اولوب هامی بیر اورهکله مبارک باد

دئیب عالم گلدى بونلارین کېینىن كىسى طوى توتولدو صیادىلە

سدت چاتدى مراده .

بلى آزالدىلار چوخالدىلار بیر گوندە بو دنهادان گوچوب

كئتدىلر . عاشق بو جهان نامماڭىلە دستانى باشا ووردۇ .

جهان نامە

غافل كونول بونە يولدۇ توتوبسان

صرف ائدىرسن نە كامالدى دنيادا ؟

دولته قول اولوب گل تك آچىلما

چوخ سنىن تك گللىرى سولدو دنيادا

کفرید من قلبیند ه بر کیتمه باری

توب ده یردا غیلار برجی حصاری

یوز سنین تک آهو گوزه ل شاهماری

فلک کمندینه سالدی دنیادا

قولا غیمدا سرغا ، سینه مده داغدی

عاغیللی اونو تماز نئچه کی ساغدی

دولتدهن قسمتین بئش آرشین آغدی

چکدیگین غوغادی قالدی دنیادا

فلک برهم ائدیب چوخ نظاملاری

ظلمیله سوند وروب یانان شاملاری

حایف جوانلارین خوش انداملاری

مارا مورا قسمت اولدو دنیادا

يغيلار مخلوقات قورولار محشر
بويونلاردا كفن اللرده دفتر
اوندا ده حالينا يازيق العسكر
اوزون كئتدين سوزون قالدى دنيادا
عالى خان پرى حانيم
اوستاد نامه
ازهل بير آداملا دوسلوق ائيلەمن
اونى چكىن امتحانه ياخشدى
باخدىن گۈردون ايلقارينا كج اولدو
اونا تاپسان بير بهانه ياخشدى

هر كىم يارانيپسا نطفىدەن حلال
شىريين لەھەجە خوش صداقت دوز خيال
معرفلى قاناجاقلى پر كمال
كىمده اولسا بو نشانە ياخشدى

«حسینین .. سوژلری آشکار اولار
قانانه نصیحت یادکار اولار
چوخ کولوب دانیشماق بی ایلقارا اولار
دوغرو ایلقار هر انسانه یاخشدى
اوستادلار اوستاد نامنی بیریوخ ایکى دئىپلر بىزدە دىئىك
ایکى اولسون دشمن عمرى پوج اولسون .
ای منىم سئویملی ، مهربان اوغلۇم
چالىش بو دنيادا صداقتلى اول
شعورلو ، هنرى نوجوان اوغلۇم
علملى - عقىللى لياقتلى اول
وطنین خلقينه ائيلە محبىت
اوزكەلر باخاندا كۈتۈرسۈن عبرت
قولوندا ، فعلىندە اولسون حقيقىت
بىد خىرلىق ائتمە قناعتلى اول

سۆز وئىرسن بىرىينە، او زسۇزوندە دور

چالىش وطندە بىر آشىانە قور

چوخدا اولما گىلان جهانە مغۇرۇر

خلقوا آرخالان كفاتىلەسى اول

چوخدا ارخالانمادنىا مالىينىا

سنى او بىدۇرماسىن او ز جلالىينىا

با خىما او زگەلرىن بوش خيالىينىا

صېرلى، دوزوملى، ماتانتلى اول

حق سۆز سوپىلەيندە بىرىينى حاقلا

هر دم تارىخلىرى او خو، واراقلا

اوغرودان، اگرىدەن وطنى ساخلا

دۇ يوشىدە، وورۇشدا شجاعتلى اول

ائللىرە بلد اول ، دىللرى اوپىرەن

سنى تعرىف ائتسىن ائشىدەن گۈزەن

پېشىمان اولماسىن سنى دىندىرەن

بو خوشبخت دنىادا سعادتلى اول

”محمد بىرىيا“

اوستادلار اوستاد نامىنى ايکى يوخ اوج دئىبلىرى بىزدە

دىئىك اوج اولسون دشمن عمرى پوج اولسون .

عارف اولان گلىين سىزە سۆيىلمىم

ايكيت سۆزو مىرد مردانە ياخشىدى

كىشى گرهك دئدىپىكىنەن دونمىسىن

بى ايلقاردان بىر زنانە ياخشىدى

قلبى دۆز اولانىن ائوى حاج اولو

قۇنشۇيا كىج باخان اۋزو آج اولو

ايکى آروادلى زھو ماردان آجي اولو

بئز گئدىرسن بىر جانانە ياخشىدى

العگر کوتردەن بادە ایچنده

گشت ائلثیب مەد نامىدى سئچنده

گذرىن خوش اولوب گۈن خوش گئچنده

آغ اوطاقدان طوپىلە خاتا ياخشىدى

سېزە هاردان خېر وئرجەگەم گئچمىش زمانلاردان مەدلەر

میدانىندان سليمان دورانىدەن بىتلىيس شەھرىنده حاجى صيادان .

دىئرلەر بىتلىيس شەھرىنده حاجى صياد آدلى وارلى دەلتلى بېر

كىشى وارىدى . يازىق كى حاجى صيادىن دار دنيادا اوغولدان

قىزدان بېر ائولادى يوخودور . صون سۆزلىق اوئنى ارتىق

سيخىردى . هەر كىمە مصلحت ائلمىدى . دئىيلەر ، سفرە آج آج

اولانىن قارنىن دۇيور . دردا اولانىن دردىنە چارە قىل بورجلۇنۇن

بورجون وئر . الى آشاغا دوشمنىن اليىندەن توت قوى ائولادىن

اولسون . حاجى صياد ائلمىدە ائلمىدى . بېر مەت گئچدى حاجى

صيادىن حىيات يولداشى حاملە اولدو . دوققۇز آى دوققۇز گون

دوققۇز ساعت ثانىئە باشاچاتدى حاجى صيادا خېر وئردىلەركى

كۈزلەرین آيدىن اولسون بېر اوغلۇن بېر قىزىن اوْلوب . حاجى

صياد موشتولوق گتيرەنلره موشتولوق وئردى . شادلىق شنلىق ائدىلدى . ائل عادتىنە گورا^٤ اوغلانا قىزا آد قويدو مجلسى قورولدو . ائل آغ ساقالى كىدى اوغلانين آدین محمد قىزىن آدین پرى قويدو . حاجى صياد عهد ائلمىدى كى محمد اىكىرمى ياشا چاتسىن اۇنۋانا سىلە بىرلىككە مكمىھ زيارتە آپارسىن . بىر گون حاجى صياد شەردەن گلىرىدى يولدان بىر قونداق تاپدى او ساعت قونداقتى گۇتۇرۇب ائوبىنە گتىرىدى آروادى دئدى : آكىشى اوز كە اوشاقىندان آداما اوشاق اولماز من اوز اوشاقلارىمى ساخلاسام منه بىسى .

حاجى صياد بىلە كۈرمىدە . بىلە بىر فکرە گلىدىكى اوشاقى وئريم قونشودا كى خانى قارى ساخلاسىن . حاجى صياد قونشولوقوندا اولان خانى قارىنى چاغىرىپ اونونلا آيليق دانىشىپ . اوشاقى اونا وئردى . بۇندىدا تاپشىرىدىكى اوشاق بىلەمەسىن يولدان تاپبىلىپ بلكە اوائلە بىلسىن كى حاجى صيادىن اوغلۇدۇ . دىئرلەر اوشاق يولدان تاپبىلدىقىينا گۈرە اونون آدین تاپدىق قويدولار .

اَي دؤندوايل دولاندى بير خيلى بوزماندان كىچدى
تايپديق بويوب بير دلى كانلى گنج اولدو. حاجى صيادين اوز
اوغلو محمدە ايگىرمى ياشا دولدو. حاجى صياد اوز عهدينه
گورا مكمىھ گئسى اولدو. آروادين اوغلۇن اوزوايلە گوتوروب
قىزى پرينى دە تايپديقىلە بيرلىكده ئودە قوبوب يوئلا دوشدو.
حاجى صياد اوز سفرينىدە اولسون سىزە تايپيقىدان خبر وئريم.
تايپيقىن بير شكار طولانى وارىدى وقتىلە طرانىلە شكارا
چىخىب قوش آلدىراردى. گۈنلىرىن بير گۈنوندە يئە شكارا
چىخمىشىدى طران قوشۇنۇ بوراخدى طولان اوچوب گۈزدەن
ايتدى. تايپيق اوزون آردىنجا گلىپ گۈردو طران خانى
قارىنinin باغىندا بير چىنار آجاجىنinin باشىنا قونوب .
خانى قارى همان چىنار آجاجىنinin دىبىنندە چەرەايدىرىدى .
تايپيق هرنەائلەدى طولانى چىنار آجاجىندا آشاغا
دۇشورە بىلمىدى. تايپيق اوخ ياي چكىپ اوزۇياي اوخوايلە
ورماق اىستەدى بوزمان خانى قارى كى حاجى صيادان يامان
يارالىنى هميسە فرصت دالىنجا كزەردى تا بلکە اوئنا بير ضربە

وورا بىلسىن . تاپدىقى بوحالدا گۇرمىدە يئنە دردى دئشىلدى .
فرصتى غنىمت بىلىب . اورەكەن يوخ بلکەدە او زدە گاھقاھ چكىپ
گولدو . تاپدىق دئدى :

قارى دە گوروم سبب نە اولاكى بئلە گۈلورسۇ ؟
خانى قارى دئدى :

— آى غول بو سببە گولورەم كى بو بىر قوشۇ و بوندان سە شكار
اولماز سە شكارى ئۆدە قويوب شكار گزىرسەن . تاپدىق قارىنىن
بوسو زوندەن ناراحات او لوب وورۇپ قارىنىن پىلتە چەرمىسىن
داغىيىتدى .

قارى دئدى :
ای آتاسىندان خېرسىز منىم پىلتە چەرە جەرەمى نىيە
داغىيدىرسان .

تاپدىق دئدى :
ايمانسىز قارى نىئە آتاسىز اولورام منىم حاجى صىادكمىن
آتام واردى .

خانی قاری یئنە گاھگاه چکیب دئدی :

ای یازيق ائله من بايقادان اوئنو دئيره م حاجى صياد سنين
آتان دگيل او سنى يولدان تاپىب سنى من بويوتىوش . ايندى
حاجى صياد سنى او زونه بير نؤكرا ئىلىب . سحر حاجدان
گلند من صونرا سنى ائوده ن قووا جاق . پريندە بيرنە وئرجى
اوئندا سنين الين هر بير زاتدان او زولمجك سن بومال دولته
شريك اولماق ايچون . پريله آرانى سازلا ..

تاپديق بو سۈزلىرى ائشىندەن صونرا بير دقىقەدا او ردا
دورمايب بير باش ائوه گلدى او ساعت پرى خانىمدا سۈدان
كلىرىدى . تاپديق پرينى قابا قلادى ، او تانب او تانعاز . پرى خانىم
دئدى : پرى گرهك من نه دئسم اونا عمل ائدهسن پرى خانىم
دئدى :

سن نه دئيرىن ، دئدى :

گرهك منه گلەسەن پرى اليندەكى ميس افتتابانى ائله تاپديقىن
باشىندان وورا بىلدىكى تاپديقىن اورەكى كئچدى پرى خانىم
او زا او زونه ناراحت اولوب گۈرە ك قارداش دېئەرەك تاپديقى

نئچه هوشا گئيرير؟

آلدى پرىخانىم

باشينا دؤندويوم قربان اولدو قوم

تاپدىق يولدان چىخما آمان گۈندو و

آلېش بۇ دونا بىيان اولدو قوم

تاپدىق يولدان چىخما آمان گۈندو و

گلندە نە دىئەرىك حاجىيىا

شىرىن جە نعمتىم دوندو آجىيىا

هانسى قارداش كە باخارمى؟ باجىيىا

تاپدىق يولدان چىخما آمان گۈندو و

قادان قالار بۇ پريينىن جانىندا

پروانەلر يانار شمعىن يانىندا

يۇزۇن قارا اولار حاق دىوانىندا

تاپدىق يولدان چىخما آمان گۈندو و

تاپدیق او زونه گلدى اما داها بوندان صونرا پریله هیچ
ایشى اولمازدى .

بو ماجرادان بير خيلى گئچدى تاپدیق گۈزدە قولقادايدى
ائشىتىدىكى حاجى صياد آروادى واوغلىله سفردهن گلير . بير
آت ميندى هاميدان قاباق اولايرين قاباقينا گئىتىدى . او زون حاجى
صيادين آياقى آلتىنا سالىب آغلادى حاجى صياد بئلە گۈرەندە
دئدى .

اوغول تاپدیق نە وار نە او چون بئلە پوزقۇنسان سنه
نە اولوب ، آغلاماقين سېبى ندىر ؟
تاپدیق دئدى :

نە ايچون كىفسىز اولمايم سىز ائود من چىخاندان برى پرى
خانىم گۈندە بىريلە گىزىر . داها من خالق ايچىننە بى آبرو
اولموشام .

حاجى صياد تاپدېقىن سۆزونه اياناندى . او غلو محمدە دئدى :
— من بو ناموس سىزلىقى قبول ائدە بىلمەم . گئدەرسن او چىلى
اولدورەرسن ، قانلى گوينەگىن منه كتىرەرسن يوخسامن بو حالدا

شهره گئه بیلمهرم ،

محمد آتین سوئروب صرصر خزان کیمی ائولرینه گلیب
چاتدی پرى خانیم آت آياغ سسی ائشیدیب دیشره چیخدی .
قارداشی محمدی گوروب اوئنون ال آياغینا دوشوب آتا آناسینین
هاردا اولماسین خبر آلدی ،

محمد دئدی :

— اولار شهردن بیر منزل کنا رداد دوشوبلر من گلديم سنی آپارام
محمد پرينى آتینين ترکىنه آلدی بير او زگه ولايتده بير
مئشىئه آپاردى مئشىئه آتدان دوشوب پرى خانيميداد دوشورتىدو
پرى خانیم گۈردۇ قارداشىنин اللرى اسىر ، بىلدىكى تاپدىق
يامان قاندىرېب قارداشى اوئنو ئولدورمگە بورا گتىرېب .
پرى خانیم گورەك اوردا نە دىلىلە قارداشىندان آمان دىلئىر .

آلدی پرى

باشينا دوندو يوم گل او زلو قارداش
اولدورمه خدايىه باغيشلا منى

آغلارام گۈزىمەن آخار قانلى ياش

اولدورمە خدايىه باغيشلا منى

محمد بئلە گورەندە كۈزلى قانلى ياشىلە دۆلدۇ بېھار
بۇلۇدۇ تك باشلادى آغلاماقا كۈتۈرۈپ باجىسى پرى خانىمەن
جوابىندا گورەك نە دئدى ؟

محمد

باشىندا دۇندۇيۇم كىل اوزلو باجى
باجى كارى گورەمە بسو ايشدە منى
اولدورە جىئەم سنى يوخدۇر علاجى
باجى كارى گورەمە بسو ايشدە منى
آلدى پر خانىم
بىرجە دئسن گۈرۈم گناھىم ھانسى
سېلىنىسىن كونلۇمۇن قالماسىن پاسى
دولدولۇن صاحبى قىبر آغاسى
على مرتضايىه باغيشلا منى

آلدى محمد

سنه قربان اولسون عمرومون باري

سن سىز من چىڭەرم بىل آھى زارى

چوغولوق ائلهدى تاپدىقلا قارى

باجى كارى گۈرمە بوايشدە منى

الدى پرى

پرى اتكىندە توتار دادىننان

پروانەيم قورولموشام اوەدوننان

كىل اوەلدورمە منى سن پېيس آدىننان

آدى مصطفايىھ باغىشلا منى

آلدى محمد

ظالم فلك كۈر نە ايشلر قايىردى

خنجرالىب باغرىم باشىن اوەيوردو

آتام حاجى صىاد بئلە بويوردۇ

باجى كارى گۈرمە بوايشدە منى

سوز تمامە چاتىب باجى قارداش درد دل ائله دىلىر پرى

خانیم هر بیر احوالاتی قارداشینا آچیب دانیشدی .

محمد دئدی :

باچی ایندی اولان اولوب گئچن گئچیب چوغول چوغوللوقون
ائلئیب اوز ایشین کؤروب آتام منه بئله حکم ائدیب سنه هیچ
چاره يو خد ور . يالنیز بئله ائد هبیل لیک که من سنى او لدورمه رهم
اما گوینه گینى بیر حیوان قانیله بولاش دیرام آتام حاجى صياده
آپار ارام بلکە يقين ائده گى من سنى او لدورمه شم ائله دەھ ائله ديلر
محمد قانلى گوینه گى حاجى صياده وئرىدى حاجى صياد قىزى
پرى خانيمىن او لوم خبرىنى بىلندەن صونرا اطراف كاروانىلە
بېتلىس شهرىنە دوغرو يولى دوشىلر . او لار گلېب او ز ائلورىنە
چاتماقدا اولسون سنه خبر وئريم يورتسوز يووا سىزپرى خانىمدان :

..اهرىن گئچەلەرى

بانلاماز بئچەلەرى

غريبلر هاردا ياتىر

سو اوزون گئچەلەرى

دئديق : پري خانيمين قارداشى او نواو لدورمدى مئشيمه
بوراخدى پري خانيم قاراينلىق مئشىدە تك قالمىشدى گۈن باتدى
قاش قارالدى گئچە او لدو آبى دوغدو . او لكر چىخدى . پري
خانيمين جانينا قورخودوشدو . پري بئلەبىر احوالاتى گۈرمندە
او رەگى درده گىلىدى «نئچەگى سنين آتان مىددەن گلىسين خالق
او نون سفرسىندە توپلانسىن سندە بىر بىر و بىاباندا بىر قورخولو
مئشىدە تك قالاسان . پري خانيم بۇردا آلدى گۈرەك قادر
مولادان نئچە مدد ايستەدى ؟

آلدى پر خانيم

قانلى فلك نەلر گىلىدى باشىما

مدد اللە مدد سندەن منه بىر امداد

پىلەم كىملە زھر قاتدى آشىما

مدد اللە سندەن منه بىر امداد

حسرت قالدىم وطنىمە ئەلىمە

قان بولاشدى مشك عنبر تئليمە

قارداش آدی داها گلمز ديليمه

مدد الله مدد سندهن منه بير امداد

اولكر دو غدو او دا آيدان اوجادي

گلن بزير گاندى گندهن خوجادي

بيير ديئن يوخ پريم حالين نئچه دى

مدد الله سندهن منه بير امداد

پرى خانيم قورتدان قوشدان سلامت قالماق ايچون بير

پاليد آغاجينين بوداغينا چيخدى .

پرى خانيم بوردا قالماقدا اولسون گل سنه عرض ائديم

وان شهرىنин حاكىمى عالي خاندان .

عالى خان كئجه يوخودا گوردوكى شكارا گئدىب بيرا و

آ ولايب كه او زون هيج بير ولايتده مثل و مانندى يوخدور .

يوخدان آيلىب دان يئرى سوكولونجه ياتعادى . دان يئرى سوكولن

واخت امير وئردى وزير وكيل باشىندا آ ووا چيخدى . عالي خان

شکارگاه دا طرلان قوشونو بوراخدی . هانسى طرفه گئد سدا ؤدا
او طرفه گئد سین . قوش آز گلیب چوخ گلیب بیر بولاقین باشينا
قؤندو . دئمک پرى خانىم بوداقينا چىخان پالپىد آغاجى همان
بولاقين باشىندايدى . عالىخان گلیب طرلان قوشونوتودو .
سوسامىشدى . اگىلدى بولاقدان سوايچىسین كۈردو بولاقا بير
قىز عكسى دوشوب باش قالدىريپ باشى اوستە باخاندا پرى
خانىمى پالىد آغاجىنىن باشىندا كۈردو . آلدى عالىخان
گورەك نە دئدى :

الدى عالىخان

سحر سحر بير آو چىخدى قارشىما
كونول سئودى سنين كىمى مارالى
اوزون ماھ تابان جمالىن گۈنىش
ائله بىلدىيم ئىرین كوبىون قرارى

پرى خانىم

باشينا دوند و يوم آى جوان اوغلان
كونلۇم درد اليندن اولوب يارالى

کئجه گؤند وز من ائیله ره م آھى زار

گلھئير صبريمىن اصلا قىرارى

عالى خان

سرياقيبلار بير آرايە گلمەسىن

دانىشىپان گىزلى سرىم بىلمەسىن

تانرى سنى مندەن آپرى سالماسىن

دلى كونلۇم دوزمۇز سندەن آرالى

پرى خانىم

سرياقيبلار بير آرايە گلدىيلر

دانىشىپان گىزلى سرىم بىلدىيلر

قارا باغرىم دەلىك دەلدىيلر

پنهان پنهان گل رنگىم سارالى

عالى خان

چاپاردان آيرىلىپ گلمىش پنهان

دئيم مakanىمى نشان بە نشان

خبر آلسان منم وانلى عالى خان

سوئيله كوروم سنين اصلين هارالى

پرى خانيم

سحر سحر دوغاندا اولدوزويام

عاشقلارين صحبتىئم سازىيما

آديم پرى حاجى صياد قىزىيما

خبر آلسان او بىتلىسيين مارالى

سۈز باشاقاتدى عالى خان دئدى :

آى خانيم قىز سن بو قورخولو مئشىدە تك باشينا نه گزيرسن ؟

پرى خانيم دئدى :

اوجلان بو سرى كرهك شعرنinin سۋئيلەيم

آلدى پرى خانيم گورهك عالى خانا نه دئدى :

پرى خانيم

آتاما آناما يامان قاندىردى

ظالم تاپدىق خان باشينا دوند و يوم

ظالم قارداش شان شان ائتدی سینه‌می

توكدو یارام قان باشينا دوندویوم

او غرادیم چو للره من اولدوم آهی آهی .. آهی ..

ئئیش سن دادیما شاھلارین شاهی

قسمت بئله یازیب البت الھی

قبول ائیله سن باشينا دوندویوم

من سیغیندیم مزار صاندیق داشينا

بیر رحم ائله گوزلریمیمین ياشينا

پریم عالیخان دونسوم باشينا

آپار منى جان باشينا دوندویوم

عالیخان دئدى :

سن منیم با جیمسان من سنین قارداشین منه ساده دیلیله

عیان ائت گۈرۈم باشینین قضاسى ندیر ؟

پرى خانیم باشينا گلن بوتون احوالاتى عالیخانا بیان

ائله‌دی عالیخان بئله گورەندە پرى خانیمی گوتوروب او بىرى

يولداشلارينين يانينيا گلدى ، اودا بوتون ماجرانى او زيولداشلارينا
نقل ائتدى . صونرا بيرليكده ائولرينه گلدىلر .

عالى خان پرى خانمille بيرجوت دوغارد وغما با جى قارداش
كىمى گئچىنيردىلر . وزير وكيل و باشقالارى پرى خانيمما ائلچى
گوندەردىلر . پرى خانيم هىچ بيرىنى قبول اتلەممەدى . عالى خان
سبىينى پرى خانىمدان سۋ روشىدۇ . پرى خانيم او ئانا آندىرىدى
كى من سنى ايستەيرەم سن اولان يئرە نىلىرەم بيرا وزگەسىنى .

عالى خان بئلە گۈرەندە اول قبول ائتمەدى صونرا مجبور
قالىب پرىنى آلدى بير خىلى كۈنلر آيلار بواختان او تدو .
پرى خانيمىن عالى خاندان بيرجوت او غلو اولدۇ بيرىنин آدىن
محمد بيرىنинدە آدىنى احمد قويد ولار .

ديئرلىر پرى خانيمىن ائلى او باسى بيردە آتا آناسى يادپنا
دوشدو . بير گون عالى خانا دئدى :
آتام آنام ياديمدا دوشوب اذن اجازە وئر گئديم اولارى گوروم .
عالى خان دئدى :
پرى من بير سۋز دئميرەم .

عالی خانین بیر وزیری واریدی آدینا قارا وزیر دیئردیلر .

او شاقکن اولار بیر ئرده بويوب بويا باشا چاتمیشدیلار .

عالی خان هربیرا يشىنى اونا اميد اولادى . حتى بودفعه او ز ناموسونودا جوت او غليلە بيرگە اونا قاتىب بىتلیسە يولا سالدى .

عالی خان پرى خانيمى يولا سالاندا آلدى گورەك نه دئدى :

عالی خان

باشينا دوندو يوم قربان اولدوقوم

پريم سوئيلە گوروم هاچا گلرسن

آلا گۈزلىنه حىران اولدوقوم

پريم سوئيلە گۈرۈم هاچان گلرسن

پرى خانيم

باشينا دوندو يوم اي عالي خانيم

اميدىيم وار بو تئزلىكە قايدام

زاي اولماسين عقلين هوشون كمالىن

اميدىيم وار بو تئزلىكە قايدام

عالی خان

د ورت طرفین با غچالی می با غلی می ؟

سینن اوستو دیونلومی داغلی می ؟

ایندی آپاریرسان بیرجوت او غلومو

پریم سویله کوروم هاچان گلرسن ؟

پری خانیم

بواه و فریادیم با شیمدان آشدي

غربت ولايتده اورهگیم پیشدى

اتام آنام یامان یادیما دوشدو

امیدیم وار بو تئزليکه قایدام

عالی خان

نئجه تاب کتیریم من بو فراقا

نازلی یاریم دوشە مندەن او زاقا

گل بو عالی خانی آتما ایراقا

سویله کوروم پریم هاچان گلرسن ؟

پرى خانىم

پرى ايلقار وئردى گئىدى يوز ايله

قورخوسان كى الين مندەن او زولە

او زون تاپشىر منى قارا وزىزە

سوئز وئيرەم بىوتئلىكە قايدا م

سوئز تامامە چاتىب پرى خانىمىن كروانى بېيتلىس شەرىيە

طرف يولاد دوشدو. منزل بە منزل طى منازل گلېب بىر مئشە

قراقىندا او تراق ائتدىلەر. پرى خانىم اوغلانلارىلە بىر چادىردا

و قارا وزىزە بىر چادىردا ياتمىشدى. قارا وزىز گئىجەدەن بىر

خىلى گئچمىش قالخىب پرى خانىمىن چادىرينا گئىدى.

پرى خانىم قارا وزىزى گوروب دئىدى :

وزىز نە اولوب بوردا نە ائدىرسىن ؟

قارا وزىز دئىدى :

ھىچزاد اىستيرەم منلە باش بىر اولاسان

ھر كىمىن وارا يسىداتىين دەشارت كفرى

اصطلاحات علومايلە مسلمان اولماز

کر قراداشی قیزیل قانیله رنگین ائتسن

طبعه تغییر و تریب لعل بد خشان اولماز

ائیله سن طوطیئه تعلیم ادای کلامات

نطقی انسان اولواما اؤزوانسان اولماز

هر اوزون بویلو شجاعت اند میلمزد عوی

هر آغاج بوى آتار سرو حرامان اولماز

پرى خانیم دئدى :

وزیر کل الھى تانى من ائلمبیر ایش ائله مەرەم اگر ائله بیر ایشە

بویون اگسە ایدیم ائله اولدە اگردیم .

قارا وزیر دئدى :

اوندا اوغلانلارینین باشىنى كسىرەم .

پرى خانیم بالا دېئرلر با غیراتیدى با شلا دى يالوار ماغا بلى

گورەك پرى خانیم نە دىلیلە قارا وزیرە يالوارىر .

پرى خانیم

قارا وزیر سن الھى سئوه رسن

اولدورمه اوغلومو آمان گونودو

اولدوره رسن منه ظلوم ائد هرسن

اولدورمه اوغلومو آمان گونودو

بیر چي خماديم ائيوانينا كوشكونه

فلک كمند آتدى عمرموم بئش گونه

آدى بللى محمدىين (ص) عشقىنىه

اولدورمه اوغلومو آمان گونودو

آند ايچەرەم مىرىدىلە سرىنىه

يارادانىن ارهنىنىه پىرىنىه

قييا باخسان سنى سالار درىنىه

اولدورمه اوغلومو آمان گونودو

قارا وزيرپرى خانىمىن يالوارماسىنا باخمامى . خنجرچىكىپ

بوبيوك اوغلو محمدى اولدوردو . او ز توتوب پرى خانىما :

قبول ائدىرسن يوخسا يوخ ؟

منيم يوز اوغلومو اولدوره سن من ناموسومو ساتمارام .

قارا وزير اوبيرى اوغلانيندا باشين كسيب ، دئدى ايىندى

نئجه يوخسا او زونو او لدره جەڭم ؟

پرى خانيم يئنه قبول ائتمەدی . قارا وزير او نا هجوم
چكدى حملە ئىلەددى پرى خانيم قاچىب او زون بىر قارانلىق
آغاجلىق يئرە سالدى مئشەنин هربىر يئرى آجاج قارالتىسىدى .
قارا وزير بئله بىر يئرددە پرى خانىمى تاپا بىلمەددى .

سحر اولدۇ گۈئىش اىشق ساچىب دنیا ائوبىن نورباران
ائىلەددى . انسانلار اىشە گىئەن واخت بىر نئچە نفر كىتدى دە
ھمان مئشە يە او دون قىرماقا گىئىردىلر . او شاقلارين باشىسىز
بدىلرین گۈرۈپ . اطرافى دولانىب قارا وزيرى الېندە قانلى
خنجر تاپدىلار اونوتىدۇلار . او قدر ووردولار تاكى ھر سۈزى
يئىلى يئرىنندە نقل ايلەددى . او نوا شاقلارين جسىدە بىرلىكىدە ،
عالى خانىن يانىنا آپاردىلار . عالى خان قارا وزيرى زىدانە
سالدى تابىر فکر ائدە دېئىلر عالى خان باشىنا گلن بو ايشلەدن ،
خىلى ملولىدى او ز قضا قدرىنە گورا آلدى گورەك نە دئدى :

عالی خان

قادیر مولام سن بیلیرسن

غوغالیدی باشیم منیم

آیری دوشدم پری خاندان

نه موشكولدو ایشیم منیم

نه آجی منیم آوازیم

دردیمی دفتره یازیم

دوشوم غربت ائللر گزیم

درویش لیکدیر پئشم منیم

عالی خان ائله‌دی نذیر

یارادان او ستوندہ حاضیر

بوینون سینسین قاراوزیر

ایتیردین سر داشیم منیم

عالی خان درویش لیک پالتاری گئیب قاراوزیرید هگو توروب

قاپی قاپی پری خانیمی گزمگه چیخدی .
بولار بوردا قالسین گل سوئزی پری خانیدمان ائشیت .
پری خانیم او گئجه قارا وزیرین الیندەن قوئرتاریب مئشه یه
قاچدى صاباحا قدر يول گئتدى دان یئری سوکولن واخت بیر
چوبان راست گلدى بو چوبانین آدى بوداق چوبانیدى . بوداق
چوبان سحرین بو وقتى پری خانیمی گوره ندە تعجب لە سوروشدۇ :
آى باجىم سوئروشماق عايب اولماسين بئلە بو واخت هاردا ان
کلېرسن ، اولغايا گوج دەن قالىپسان ؟

پری خانیمین بو داق چوبانین او ئانا به مهربانلىقىلا باجي
دئمىسى بير آز قورخوسون آزالىدى آلدى گوره ك نە دئدى :

پری خانیم

ناگاه يئرده اورجاھا اولدوم

امداد ائيلەمنە قارداش

من فقرين بو گۈنوندە

امداد ائيلەمنە قارداش

بوداق چوبانين باجىسى يوخوردور دئدى : الله بؤنى

منه باجى ئىيردى ، صونرا آلدى گورەك نە دىدى :

ناگاه يئرده اورجاھا اولدون

دردىن سؤيلە منه باجى

بلكە بىر امداد ائلەدىم

دردىن سؤيلە منه باجى

پرى خانىم

منيم بوجالىم بىلرلىر

ال چالىب منه گولرلىر

ايىدى دالىمجا گلرلىر

امداد ائيلە منه قارداش

بوداق چوبان اليندە كى باشى بىر باتمان دميرلە مهرلىنىمىش

آغاجىنى كوسترىپ دئدى :

بوداق چوبان

درين دري لارادلام

جانىمى اۋدلارا سالام

سنین قصاصینی الام

در دین سویله منه باجی

پری خانیم

پریئم ندیر گناهیم

عرشہ دایانیب دیر آهیم

بیر عالی خاندیر پناهیم

امداد ائیله منه قارداش

بوداق چوبان

نه گزیر سن داغدان داغا

جانیم جانینا ساداغا

قادان کلسين بوبوداغا

در دین سویله منه باجی

سو ز باشا چاتدی .

بوداق چوبان دئدی :

با جی با شینین قضاسی ندیر منه ده ؟

پری خانیم بوتون احوالاتی او نا نقل ائله دی .

بوداق دئدى :

ايىدى منيم اليمدەن نە گلر ؟

پرى خانىم دئدى .

اول بوكى برک يورولموشام بير نئچە گون سنين ائويىندە قالام .

صونرا منيم اوچون بير دست كىشى پالتارى بىردى بير دەرى

بورك تىك دىرەسەن .

بوداق چوبان پرى خانىما بير دست ياخشى لايق پالتار

تىك دىرېب بير دەرى بورك قوبوب اوستۇزە گتىريپ پرى خانىما

ۋئىدى .

پرى خانىم بير نئچە گون بوداقىن يانىندا قالاندان صونرا

بىر گۈن پالتارىن گئىب بوركۇنو قوبوب بوداق چوبانا دئدى :

—قارداش منه اذن اجازە وئىسىن من گئەسىيم ، گئىدم بوداق

چوبان دئدى :

آى باجى منيم باجىم يوخدور تانرى سنى منه باجى يئتىريپ

ائىتمە ئەلەمە هارا گىئىرسەن .

پرى خانىم دئدى :

بوداق قارداش من گئدسى يم اما بو سؤزلرى بىر ئىشىت .

الدى پرى خانىم گورهك نه دئدى :

پرى خانىم

باشينا د وند ويوم آى بوداق قارداش

هاردا گورسن عالى خانه ده گلسىن

كۈزۈمدەن توکدرەم من قانىلەمياش

هاردا گورسن عالى خانه ده گلسىن

بوداق چوبان :

— آى باجى آخى من عالى خانى هاردان تانيياسىيام ؟

پرى خانىم

ياقىن تانييارسان گۈرجەكىن اوئنو

دمير كۈينگى وار الودان دوتو

ياخاندان توتارام قىامت گۈئنو

هاردا گورسن عالى خانه ده گلسىن

آديم پرى عالى خاندى بوتام

چرخ فلگ منه ائیله‌دی ستم

قویم‌ادی مطلبه مراده یئتـم

هاردا گورسن عالی خانه ده گلـسین

سوـز تمامـه چـاتـیـب بـودـاق چـوـبـانـدـا آـیرـیـلـیـب بـیـتـلـیـس شـهـرـیـفـه طـرف
یـولا دـوـشـدـو. اوـرـدـا آـینـان اـیـلـینـن بـورـدـا مـخـنـصـرـی دـیـلـینـن آـز
گـلـیـب چـوـخـ گـلـیـب بـیـرـ قـانـلـی چـای دـیـئـرـلـرـ اوـرـدـا بـیـرـ بـوـیـوـک
بـزـیرـگـانـا رـاستـ گـلـدـی .

پـرـی خـانـیـم بـیـرـ نـفرـه دـئـدـی :

کـیـمـدـی بـورـدـا بـزـیرـگـانـ باـشـیـ؟

اوـبـیـرـ نـفرـ بـزـیرـگـانـ باـشـینـیـ پـرـی خـانـیـمـا نـشـانـ وـئـدـیـ .
پـرـی خـانـیـمـ بـزـیرـگـانـ باـشـینـینـ چـادـیرـینـا گـلـیـبـ . سـلامـ وـئـدـیـ .
سـلامـ عـلـیـکـ آـلـدـیـ صـونـرـا سـوـرـوـشـدـوـ، آـیـ بـابـاـ اوـغـورـوـزـ هـانـسـیـ دـیـارـه
دـیـرـ؟

بـوـنـا گـوـرـا کـه پـرـی خـانـیـمـ کـیـشـیـ پـالـتـارـیـ گـئـیـمـیـشـدـیـ
بـزـیرـگـانـ باـشـیـ اوـنـوـ تـانـیـمـاـیـبـ دـئـدـیـ :

آـیـ اوـغـولـ اوـغـورـوـمـوزـ وـانـ شـهـرـیـنـه دـیـرـ .

پرى خانىم بىر نامه يازىب بزيرگان باشينا وئىردى
بزيرگان باشى دئدى :

آى اوغول بو نامه كىمە چاتاسىدى ؟

الدى پرى خانىم گورەك نه دئدى :

پرى خانىم

كلن بزيرگانلار گئدەن خوجالار

بونامەنى عالى خانا ئىتىرىن

منىم گۈنوم آى قارانلىق گئچطر

بونامەنى عالى خانا ئىتىرىن

اي بالا سوروشسا نامه يازان نه نشانينا نه دئىيم ؟

پرى خانىم

نامەنى يازانىن شۇ خدو قلمى

لهجهسى شىرىندى خوشدو كلامى

قىردى اوغلانلاريم وزىر حرامى

بونامەنى عالى خانا ئىتىرىن

آی اوغول سوروش و نامه يازانين آدى نه دى مکانى
هارادير نه جواب وئريم ؟

پرى خانيم

درمانيم بير ايكن درديم اولدويوز

بير حكيمدى بير لقماندى بير دەسيز

او ز آديم پريدى مکانيم بيتليس

بو نامهنى عالي خانا ئييرىن

بزيرگان باشى كى او زون آدى سالاه سئودا كارىدى دئدى :

آبالا سنين او زون بير اوغلان آدىن ايسەقىز آدىدىر بونه اولان

ايىشدىر . پرى خانيم بوتون احوالاتى سالاه سئوداكارا نقل ئىلهدى .

سالاه سئوداكار دئدى :

قيزيم من بواسع وان شهرىنه حركت ائدهرهم عالي خانى

هاردا اولسا تاپارام . بيتليس شهرىنه يولا سالارام القصه

بزيرگان باشى قافلەدەن آيرىلىپ بير چاپار آت مىندى وان شهرىنه

طرف يولا دوشدو .

ائشيد دستاني پرى خانيمدان . پرى خانيم بيتليس شهرىنه

د وغرو يولادوشدو، بير مدت يول گلیب گلیب بیتلیس شهرینه
چاتدى . کىشى پالتارىندا آتاسى حاجى صيادين قاپوسينا گلیب
اوندان كمك ديلەدى .

حاجى صياد بير غريب اوئندان كمكا يىستە مەسىنى كۈرۈپ
دئى آى اوغۇل منىم اليمەن نە كىلر ؟
دئى : آى بابام يىستەرەم بير نىچە كۈن سنىن قاپوندا نوکر
اولام .

حاجى صياد دئى من بير سۆز دئمىزەم كونولۇن نە قدر
ايستەر بوائودە قال . هله دە گوروم آدىن ندىر ؟
— بابا منىم آدىم كىچىل احمددىر .

پرى خانىم بوردا اوز آتاسينا نوکر اولماقدا اولسۇن گل
سنه عالى خاندان خبر وئريم .

او طرفدەن عالى خان درويش پالتارىندا قارا وزىريدە
يئەگىنە آلىب چوللەد وشوب پرى خانىمى آختارىدى . آز گلیب
چوخ گلیب گلیب بير بىاباندا بوداق چوباناتوش گىدىلر، بوداق
چوبان پرى خانىم وئرىدىكى نشانلارلا عالى خانى تانىدى اونا

سلام وئردى او زونى تانىتدىرىدى . پرى خانىمىن بىتلىسە گئىدى
خېرىنى وئرىدى .

عالى خان او زىمت دار لىغىن بىلدىرىپ آيرىلماق اىستەيەندە
بوداق چوبان دئىدى :

ادە من مال داوارى ساتمىشام بلکە دولانىب پرى باجىمى تاپام
مندە سىزىنلە يولداش اولمالىيام .

بوداق چوباندا اولا رلا برا بىتلىسە طوف گئتمەيە باشلادى ،
بىر قىدر گئەندەن صونرا نسترن خانىم آدلۇ بىر خانىمۇن
يايلاسينا چاتدىلار .

عادت جە قاپى د وىوب ائوكىمۇن اولد وقۇن خېر آلدىلار
نسترن خانىم ائشىكە چىخدى دئىدى :

كىم دىر . بوبورون .
اولا دئىدىلر :

اي باجى او زاق يولدان گلمىشىك اىستەرىك بو گئچەلىك بوردا
قۇناق قالاق .

نسترن خانىم دئىدى :

قوناق تانرینین ایسته دیگی نعمت دیر بوبورون .
او گئجهنى نسترن خانىما قوناق اولد ولار . صاباحى اولار
گئتمك ایسته يىندە نسترن خانىم آلدى گورەك نە دئدى :
نسترن خانىم
باشينا دوندو يوم آى عالى درويش
گل آل منى گئتمە بىزىم ائللەردىن
سندە منىم كىمى عشق او دونا دوش
گل آل منى گئتمە بىزىم ائللەردىن
آلدى عالى خان
التماس ائيلەمە نسترن خانىم
گئدە رگىئم بوردا قالان دگىلم
نە مەتىدى اوچوب بير شوخ طرانىم
گئدە رگىئم بوردا قالان دگىلم
آلدى نسترن
منم بوئىزلىرىن سلطانى خانى
توتموشام اليمدە گل رىحانى

من سنى سئوبره م سندە سئومنى
گل آل منى كئتمە بىزىم ئللردىن
عالى خان
كىئينىب اگنىنه آلا ، قىرمىزى
عشوه سى غمزە سى ياندىپىر بىزى
باغيين بىنفشه سى كولو نرگىزى
گئدە رگىئم بوردا قالان دگىام
نسترن خانىم
بو وار دولتىم بو خانمانىم
سئوگىلىم سر داشيم دىننیم ايمانىم
سنه قربان اولسون نسترن خانىم
گل آل كئتمە بىزىم ئللردىن
عالى خان
ليلى يە مجنوند و اصلى يە كرم
نە اولا بىر يارىن جمالىن گۈرەم

ياردان او زگه سينى دئمه ايستره م

گئده رگيئم بوردا قالان دكيلم

سوز تمامه چاتيب عالي خان دئدى :

آي خانيم نه دانيشيرسان من ائولنكم ايسته سئيديم او ز
شهريميزد چوغلو گوزه ل قيزلا رواريدى لakan من هله
بير آيرى ايش دالينجا گئديره م .

اوردان يولاد وشوبلر، بو دفعه ده بزيرگان باشينا راست
كلديلر، بزيرگان باشى اولارين كيم اولدوقون سوروشوب تانيدى
جيبيندەن نامەنى چيخاردىپ عالي خانا وئردى .
عالي خان نامەنى پرى خانيمىن مهر و امضاء سيلە گورەندە

الدى گورەك نه دئدى :

عالي خان

باشينا دوندو يوم بزيرگان باشى

نامە يازان گوزه ل پريم هاردادى

آياقينا دە گمە سين يوللا رين داشى

نامە يازان گوزه ل پريم هاردادى

بزیرگان باشی

باشینا دوند و يوم آی عالی درویش

نامه منه ناگاه یئرده ئتیشىدى

سنده منیم کیمی یامان دردە دوش

نامه منه ناگاه یئرە ئتیشىدى

عالی خان

عالم بیلیر شیرین جاندان بئزارام

او زوم او ز دردیمی پنهان یازارام

پرى دیئە بو دنیانى گەزەرم

نامه یازان وفاداریم هاردادى

بزیرگان باشى

عشقین سمندینە مینىب چاپمیشا م

بنا اولوب سنیق کونول یاپمیشام

بو نامهنى چای اوستوندە تاپمیشام

نامه منه ناگاه یئرده ئتیشىدى

عالی خان

تانيما م سلطاني تانيما م خانى

کورونمور نازلى يار کورونمور هانى

گل سن سيزيلداتما بو عالي خانى

نامه يازان مهربانيم هاردادى

بزيرگان باشى

دولانديم دنيانى اوغول هر نه وار

دادينا ئييشىسىن حيدر كرار

سنە قربان اولسون سالاھ سئوداكار

نامه منه ناگاه يئرده ئييشىسىدى

سۈز تمامە چاتىپ .

اولار بزيرگان باشىندان خبر بىلىپ بىتلisis شەھرىنە طرف

دوشىولر يول ترابينا . بىر نئچە گۈندەن صونرا گلىپ بىتلisis

شەھرىنە چاتدىلار . عالي خان قارا وزير بوداق چوبان هر اۋچى

درويش آبدال پالتارىندا شەھرى دولانيردىلار پرى خانىم اولارى

تانيدى . گلىپ حاجى صيادا دئدى :

بىزىم ولايتدهن بوشەرە اوچ نفر درویش گلىپدىر اگر اذن اجازە
ۋئرسىز اولار بوجىچە منه قوناق اولسۇنلار حاجى صياد دئدى :
من بىر سۆز دئميرەم سنىن قوناقىن منىم قوناقىم نە فرقى وار
دە آخشامى گلسىنلر .

ايىددە اولدو . حاجى صياد نوکرى كىچىل احمدىن قوناقلارين
اوز اوطاقىنى آپاردى شامان صونرا پرى خانىم دئدى : هامى
يئە او تورسون بوداق چوبانى گۈستەریپ اضافە ئىلەدى بى
درویش دەلينىدە چوماق قاپىدا دورسون قويماسىن بىركسىن چوڭە
چىخسىن منىم بىر نىچە كلمە سۆزۈم وار .

بوداق چوبان دەلينىدە چوماق قاپىدا دوروب بىركسە اذن
اجازە وئرمەدى چوڭە قاچسىن آلدى گۈرمك پرى خانىم نە دئدى :
وان شهرىندە شهرتىن وار شاپىشىن وار
قاطىرلى شىرىلى مايالى درویش
دىندىرەندەن كلمە كلمە دانىشماق
چوخ كلىيندەن قىزدان حىالى درویش

عالی خان با خدی کی بو کئچل بونی یاخشی تانییر دئدی :
قارداش سن کیم اولموش اولاسان
الدی پری
او زمانکی چیخدیم یولارا واندان
بو غربت ائللرده من اولدوم جاندان
حالیمی خبر آل بوداق چوباندان
او بیلیر هر ایشی احوالی درویش
بو دفعه آرتیق تعجب ائله‌دی لر بو کئچل بوداق چوبانی
هاردان تانیمیش اولا ؟

آلدی پری
باشیم قویدوم آستانادا داشادا
بیر رجم ائله گوئزدن آخان یاشادا
منده گوردوم بیر قارانلیق مئشه ده
او سن ایتیردیگین ما رالی درویش
قارا وزیر بیلدی بو کئچل پری خانیمدیر .
دئدی من الیمه بیر آفتابه آليم .

بو داق چوبان دئدى :

هله بير آز صبر ائله من او زوم ائله واختىندا بورا خاجيام .

آلدى پرى

فلک منى چوخ آغلاتدى گو لد وردو

آغلادىبىان گۆز ياشىمى سىلدىرسىدى

دوران وزىر جوت بالامى او لد وردو

مرد ايگىد قانينا قان آلى درويش

هامى حيرتىدە قالدى بونئىجە سۈزدۈر بوكىم اولا اما وزىر

ياخشى بىلىر كىم اولدوقۇن .

آلدى پرى

سحر تىزدەن دوغان دان اولدوزوپام

عاشقلارىن صحبتىئم سازىپام

اديم پرى حاجى صياد قىزىپام

ايستە سن گوستەرىم جمالى دروיש

پرى خانىم سۈزۈن تمام ائلەدى او زون آچدى لاب كامل

تانيىندى . او زباشىنин ماجراسىن بىر به بىر نقل ائلەدى ، ظلم

ائده نلر بىلىندى .

خانى قارى تاپدىق قارا وزيراولد ورولد وبئله نقل ائد هىلىكى
بوداق چوبانا خىلى انعام وئرىلدى عالى خان پرى خانىم وان
شهرىنە دوغرو يولا دوشدولر گۈنلر آيلارى بىر بىرىنىن
آردىنجا گئچىرىدىلر بىرگۇندا اولوب بو دنيادان گئتدىلر دە دە
قورقۇد گىلى سوی سۆيىلەدى ائللەريمىز خىر دعا وئردى :
يئرلى قارا داغلارين يىخىلماسىن
كولكە ليجە قابا آغا جىن كسىلمەسىن
آغ ساققاللى بابان يئرى او چماق اولسون
آغ بىر چكلى آنان يئرى بېشت اولسون
آخىر سونى آرى ايماندان آييرماسىن
آغ آلنинىدا بېش كىمە دعا قىلدىن قبول اولسون
كناھىنinizى آدى گوركلى محمد مصطفا (ص)
يوزو سوپونا باغيشلاسىن
صونرا دە دە قورقۇد بو جەھان نامىلە مجلسى باشا ووردۇ
قانى او ئو گە وگوموز بىكلەر اره نلر

هارا گئتدى

دنیا منیم دیئتلر

اجل آلدی

ئئر گیزلمەدی

فانی دنیا کیمسە قالدى

گئتملى گئد دنیا

صون او جو ئولۇملى دنیا

آدنیا آدنیا

گۈرمەدیم

دنیا سین گردیشىن دەن

باشا واران گۈرمەدیم

قەر اولدۇ عالىم ايشىن دەن

جان قورتاران گۈرمەدیم

بىلمىرەم كى سېب ندى ؟

شادى غمگىن ائىلەددىن

آباد يئرى وىران قويىدون

آرتدى هاران گۈرمەدىم

كىيلىمىز مىرەدە كروانى

قافلە ايشلەر كۈچ گئىدەر

نە انسانلار ناکام قويىدون

دىدە سىندە ياش گئىدەر

يئتەمىش ايکى ملت كى وار

الى سىنەن بوش گئىدەر

يانىسىنجا مال و دولت

پول آپاران گۈرمەدىم

،آل محمد، بودنىادا

بىرنشانىم قالمادى

گئتدى الدهن قوهوم قارداش

آتام آنام قالمادارى

سلیمان توتودونیانى

دئدى: منم قالمادارى

بیر کسیله هیچ دوز اولان

سنین آران گۈرمەدیم

„آل محمد“

ال وار الدهن اوستون اولو

اوجا اوجا داغ باشىندا

دومان اولى چىشكىن اولى

قارىياغىيان گىرده باغلار

آجى يئللرا سكىن اولى

بیر ايگىدىن ذاتى اولسا

قولونون قوتى اولسا

میدان گورموش آتی اولسا

ذوق فقیر کسکین اولی

ایگیده یولداش اولماسا

بیر قوشونا باش اولماسا

هودئیب ساواش اولماسا

آغیر لشکر با سقین اولی

الى جى قوشلار اللى رده

اولاغی اولار گولالردا

غريب ایکید یاد ائل لردہ

دینہ بیلمز مسکن اولیٰ

ئوگونمه قوزوم ئوگونمه

داشلار آليان دوگونمه

هودئیب میدانه گیرمه

ال وار الدن اوستون اولى

«کور اوغلو» دستانیندان

لغتلو

زنگین : غنی

دیشره : بیرون

دوش : خواب ، روءیا

اوستون : عالی ، بهتر

یاچماق : ساختن ، درست کردن

لؤکمک : تعریف کردن

اوجماق : بهشت

قوپوز : ساز

قاپا : محکم

اولوس : ملت ، مردم

دلی کانلی : جوان ، به سن بلوغ رسیده

شابک ٩٦٤-٩٠٩٩٨-٠-٨

ISBN- 964-90998-1-6